ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์
สาขา	**ภาควิชา**

เรื่อง ผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

The Effect of Real Exchange Rate on Thai Export Price of Cut – Flower Orchids to the United States of America

นามผู้วิจัย นางสาวสรัญญา ใจกล้า

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(รองศาสตราจารย์จีรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(รองศาสตราจารย์ชลลดา หลวงพิทักษ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(รองศาสตราจารย์โสมสกาว เพชรานนท์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

The Effect of Real Exchange Rate on Thai Export Price of Cut – Flower Orchids to the United States of America

โดย

นางสาวสรัญญา ใจกล้า

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรัญญา ใจกล้า 2555: ผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์จีรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม. 76 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการตลาดและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และศึกษาถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาศัยแนวคิดทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อและแบบจำลองทางเศรษฐมิติมาทำการอธิบายถึงผลการวิจัยโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 – ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 และทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา

ผลการวิจัยพบว่าสหรัฐอเมริกามีการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากไทยเป็นอันดับหนึ่ง และมีคู่แข่งสำคัญรายใหม่คือ โคลัมเบีย ประเทศไทยประสบปัญหาทางการตลาดและการส่งออกเรื่อง อัตราค่าระวาง การขนส่ง คุณภาพกล้วยไม้ อันเนื่องมาจากตลาดขาดประสิทธิภาพและไม่ได้ มาตรฐาน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของไทยเทียบกับอเมริกา รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของสหรัฐอเมริกาและสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกามีผลกระทบต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา คือ เมื่อตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศ สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้นประเทศไทยควรมีการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิ ภาพการตลาดและด้านต่างๆ เพื่อรักษาความเป็นผู้นำตลาดไว้และรักษาตลาดส่งออกที่มีให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

จากผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลต้องให้การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการตลาด และการส่งออกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด และความผันผวนของ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีผลกระทบต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นผู้ส่งออกจึงควรมีการปกป้องความเสี่ยงโดยอาจจะทำการซื้อขาย ล่วงหน้าเพื่อป้องกันไม่ให้ราคากล้วยไม้ตัดดอกเกิดความผันผวนจากผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต **ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Saranya Jaikla 2012: The Effect of Real Exchange Rate on Thai Export Price of Cut – Flower Orchids to the United States of America. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 76 pages.

This research aimed to study marketing and export of Thai cut – orchids to the United States of America and study to the effect on real exchange rate on Thai export price of cut – flower orchids to the United States of America. Based on the PPP theory and econometric concepts to explain the result. This research used quarterly secondary data during q1/2002 – q4/2011 which was analyzed by the descriptive and quantitative method by ordinary least square.

The research showed that USA imports cut – flower orchids from Thai to the max. Columbia is new competitor. The problems are transportation cost, transaction cost, quality cause from market does not efficiency and standard. Thai of real exchange rate compare with the USA, the USA of disposable personal income and economic crisis which affect to Thai export price of cut – flower orchids to the USA. When all of dependent variables changed in increase then independent variable changed in increase also. So Thailand should be improved many sector and more effective for rescue market share that Thailand is market leadership.

The result suggests that the government must support and development the marketing and export quality for more efficiency and protect the market share. The exporter should make future contract for protect the risk from real exchange rate of fluctuation affect to export price of cut – flower orchids.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ รศ.จีรพรรณ กุลดิลก ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและ รศ.ดร.ชลลดา หลวงพิทักษ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาในการค้นคว้าวิจัย ให้ความช่วยเหลือแนะนำตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ และกราบขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา น้องสาว คณาญาติ MECON 70 MECON 71 ECON 44 เพื่อนสว. 2 รุ่น 25 พี่ๆ เพื่อนๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ อีกทั้งยังคอยเป็นแรงสนับสนุนและกำลังใจที่ยิ่งใหญ่แก่ข้าพเจ้าเสมอมา คุณประโยชน์ทั้งหลายจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แด่ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าอาชีพเกษตรกรรมจะคงอยู่คู่ประเทศไทยอย่างยั่งยืน

สรัญญา ใจกล้า

กันยายน 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (4)

บทที่ 1 บทนำ 1

ความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 11

ขอบเขตการวิจัย 11

ประโยชน์ที่ได้รับ 11

สมมติฐานการวิจัย 12

นิยามคำศัพท์ 13

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 14

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย 14

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 18

กรอบแนวคิดในการวิจัย 21

บทที่ 3 วิธีการวิจัย 23

การเก็บรวบรวมข้อมูล 23

การวิเคราะห์ข้อมูล 23

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย 23

บทที่ 4 สภาพทั่วไป การผลิตและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา 26

สภาพทั่วไปของกล้วยไม้ตัดดอก 27

การผลิตกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออก 37

สภาพการณ์ตลาดกล้วยไม้ตัดดอก 42

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ 58

ผลการวิเคราะห์ผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา 58

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ 63

สรุปผลการวิจัย 63

ข้อเสนอแนะ 66

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย 66

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 67

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 69

ภาคผนวก 73

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 76

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าการส่งออกสินค้าภาคการเกษตรดอกไม้สดและกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554	3
2	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2549	5
3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – ปี พ.ศ. 2554	7
ตารางผนวกที่		
1	ผลการประมาณการตามแบบจำลอง	74
2	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทย รายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554	75

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกต่อมูลค่าการส่งออกดอกไม้สดของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2554	3
2	ราคากล้วยไม้ตัดดอกในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริงรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2554	9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ด้านการสื่อสารคมนาคมและคอมพิวเตอร์มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกสบายและมีความรวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้การค้าการลงทุนมีความเจริญก้าวหน้าและเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ประเทศต่างๆ สามารถผลิตสินค้าที่ตนเองมีความถนัดเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันซึ่งนำมาสู่ความเจริญและการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศนั้นได้ทำให้เกิดการพึ่งพาและมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องพึ่งพาการส่งสินค้าออก แต่จากการที่เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อการส่งออก รัฐบาลจึงพยายามแก้ปัญหาด้วยการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเน้นภาคการส่งออกให้เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะจากสินค้าเกษตรกรรมที่สามารถส่งออกและนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 1) และช่วยรองรับแรงงานที่ว่างงานจากผลกระทบปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ผ่านมา ประกอบกับที่ประเทศไทยได้เปรียบในฐานะผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญประเทศหนึ่งของโลก โดยหนึ่งในสินค้าเกษตรในกลุ่มสินค้าสร้างชื่อเสียงและส่งออกในปริมาณมากคือ ไม้ดอกประดับ

ประเทศไทยนั้นมีศักยภาพในการส่งออกไม้ดอกไม้ประดิษฐ์ประดับเชิงการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาไม้ดอกไม้ประดับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) เป็นต้นมา ไม้ดอกไม้ประดับเป็นสินค้าเกษตรกรรมชนิดหนึ่งที่สามารถสร้างชื่อเสียงและมีบทบาทที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีการกำหนดให้มีการพัฒนาการผลิตไม้ดอกไม้ประดับนี้เพื่อทดแทนการนำเข้าและส่งเสริมการส่งออก ซึ่งกล้วยไม้ตัดดอกจัดได้ว่าเป็นไม้ดอกไม้ประดับชนิดหนึ่งที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในบรรดาของกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด (ภาพที่ 1) กล้วยไม้ตัดดอกนั้นมีการปลูกกระจายทั่วประเทศแต่แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญเพื่อการค้าและการส่งออก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่เหมาะกับการเจริญเติบโตของกล้วยไม้ มีการคมนาคมขนส่งสะดวกและใกล้แหล่งน้ำ แต่เนื่องจากที่ดินมีราคาสูงขึ้นและมีปัญหามลภาวะทางน้ำและอากาศที่เพิ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพของกล้วยไม้จึงทำให้มีการย้ายพื้นที่เพาะปลูกออกจากรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดใกล้เคียงมากขึ้น แม้ว่ากล้วยไม้จะมีปริมาณการผลิตที่ไม่แน่นอนโดยแปรตามสภาวะอากาศเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากกล้วยไม้เป็นไม้ดอกที่มีความสวยงาม มีสีสันสวยงามและหลากหลาย มีความคงทนสามารถเก็บไว้ได้นาน ไม่เหี่ยวง่าย และเหมาะที่จะนำมาจัดในงานต่างๆ เพื่อเพิ่มความสวยงามจึงทำให้กล้วยไม้ตัดดอกเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

ในแต่ละปีกล้วยไม้ตัดดอกมีมูลค่าการส่งออกโดยรวมประมาณ 60 – 70 ล้านเหรียญสหรัฐ (ตารางที่ 1) โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการกำหนดให้กล้วยไม้เป็น 1 ใน 4 ของสินค้า Product Champion ที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้ดูแลทั้งกระบวนการผลิต จนถึงการส่งออกและมีนโยบายเร่งผลักดันการส่งออก รวมถึงการแก้ไขปัญหาการผลิตและการ ตลาดอย่างยั่งยืนเพื่อให้ประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางของการผลิตกล้วยไม้เมืองร้อนของโลก และ เพื่อสามารถขยายการส่งออกกล้วยไม้ทั้งดอกและต้นกล้วยไม้ให้ได้มูลค่าปีละ 10,000 ล้านบาท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป ซึ่งประเทศไทยผลิตและส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมาเป็นเวลายาวนานเกือบ 50 ปี และจัดเป็นอันดับหนึ่งในการส่งออกดอกกล้วยไม้เมืองร้อนของโลกที่มีความ สามารถในการแข่งขันสูงประกอบกับความต้องการไม้ดอกเมืองร้อนของตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่ม มากขึ้นมาตลอด จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยขยายตัวและ ยังคงมีศักยภาพที่จะขยายตลาดเพิ่มขึ้นได้อีกในอนาคต (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553)

เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการส่งออกไม้ดอกไม้ประดับของประเทศไทยตลอดช่วงปี พ.ศ. 2545 ถึง ปี พ.ศ. 2554 (ภาพที่ 1) พบว่า มูลค่าการส่งออกดอกกล้วยไม้สดมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 89 – 90 ของมูลค่าการส่งออกไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกสินค้าภาคการเกษตร ดอกไม้สด และกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554

(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ปี	มูลค่าการส่งออกสินค้าภาคการเกษตร	มูลค่าการส่งออกดอกไม้สด	มูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก
2545	7,117.83	43.16	38.54
2546	8,797.09	53.22	47.87
2547	10,327.17	58.80	53.21
2548	10,447.33	68.01	63.50
2549	13,131.15	70.77	65.46
2550	15,167.65	79.28	73.84
2551	20,139.36	78.39	73.19
2552	16,429.91	76.13	69.35
2553	21,526.12	81.76	72.90
2554	29,601.26	81.19	73.68

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (2554)

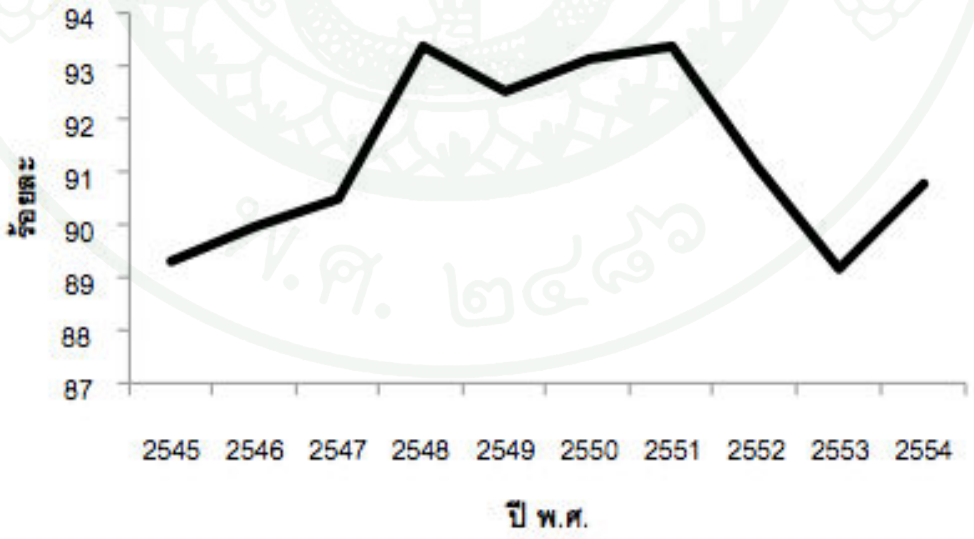

ภาพที่ 1 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกต่อมูลค่าการส่งออกดอกไม้สดของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2554

ที่มา: จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเมื่อได้ทำการพิจารณาแยกเป็นรายประเทศจะพบว่า ในปี พ.ศ. 2545 และ ปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่ามากที่สุด รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา และอิตาลี และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศจีนเริ่มมีมูลค่าสูงขึ้น (ตารางที่ 2 และ 3) ในปี พ.ศ. 2554 มูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่าถึง 25 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สหรัฐอเมริกามีมูลค่า 13 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และอิตาลีมีมูลค่า 6.1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ส่วนจีนมีมูลค่า 5.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (ตารางที่ 3) ส่วนปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเทศ จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปยังประเทศญี่ปุ่นมากเป็นอันดับหนึ่งมาโดยตลอด รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา และอิตาลี ตามลำดับ ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 จนกระทั่งปัจจุบันแม้ว่ามูลค่าการส่งออกไปยังประเทศจีนจะไม่สูงเท่ากับญี่ปุ่นแต่ปริมาณการส่งออกไปยังจีนนั้นมีปริมาณสูงมาเป็นอันดับแรกตลอดมา (ตารางที่ 2 และ 3) ถึงกระนั้นสหรัฐอเมริกายังคงเป็นประเทศที่มีมูลค่าและปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยอยู่หนึ่งในสามของประเทศที่มีมูลค่าและปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมากที่สุดของประเทศไทยเมื่อคิดเป็นสัดส่วนปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกจะเห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกามีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 10.30 ของปริมาณการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกทั้งหมด ซึ่งเป็นอันดับที่สามของประเทศไทยแต่เมื่อคิดเป็นมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกทั้งหมดแล้วสหรัฐอเมริกามีมูลค่าเป็นอันดับสองของประเทศไทย คือ มีสัดส่วนร้อยละ 16.25 ของมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกทั้งหมดของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2549

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549
ญี่ปุ่น					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	4,798,990	4,630,290	4,618,905	4,710,947	4,602,421
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	15.7	17.8	19	24.6	22
สหรัฐอเมริกา					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	2,700,363	2,966,771	3,130,342	3,502,750	3,574,044
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	8.4	10.1	11.6	13.2	14.7
อิตาลี					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	2,104,596	2,878,495	2,853,794	2,943,988	2,890,923
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	4.8	6.9	7	7.1	7
ไต้หวัน					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	925,703	1,054,796	1,030,460	1,190,740	1,121,007
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	1.3	1.9	2.2	2.3	2.2
เนเธอร์แลนด์					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	460,004	539,053	524,770	492,293	577,780
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	1.5	1.8	1.8	1.6	1.9
จีน					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	947,749	1,144,212	1,388,907	2,103,585	5,339,174
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	1.3	1.9	1.7	2	4.9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549
อินเดีย					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	166,550	314,922	474,437	745,322	902,093
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.2	0.6	1.2	1.8	2.1
เยอรมนี					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	252,264	211472	184,694	206,992	197,635
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.8	0.7	0.6	0.8	0.8
แคนาดา					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	166,543	220,835	192,061	201,155	212,154
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.5	0.7	0.6	0.6	0.7
สิงคโปร์					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	97,577	106,764	185,386	248,004	362,047
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.1	0.2	0.5	0.7	0.6
เกาหลีใต้					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	118,250	56,050	96,280	139,219	190,920
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.4	0.3	0.2	0.3	0.4
โลก					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	14,970,933	17,411,185	18,627,413	21,207,273	23,349,575
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	38.5	47.9	53.2	63.5	65.5

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงพาณิชย์
โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (2554)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – ปี พ.ศ. 2554

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554
จีน					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	7,179,124	7,625,986	7,493,037	7,593,156	7,072,179
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	6.5	6.3	6.8	7.7	5.7
สหรัฐอเมริกา					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	3,609,204	3,322,311	2,891,567	2,793,074	2,677,257
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	16.5	15.9	13	13	13.2
อิตาลี					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	2,728,295	2,601,631	2,395,415	2,150,713	1,946,509
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	6.6	6.9	6.8	6.3	6.1
ไต้หวัน					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	1,148,421	1,225,147	982,733	730,598	949,857
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	2.4	2.5	2	1.5	1.7
เนเธอร์แลนด์					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	647,155	762,432	688,835	649,279	531,330
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	2.4	2.7	2.4	2	2.2
อินเดีย					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	1,149,394	1,503,314	1,829,951	2,120,977	2,159,557
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	2.7	2.8	2	2.2	2.6

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554
เยอรมนี					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	203,255	172,242	116,624	122,715	39,272
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.9	0.8	0.5	0.7	0.3
แคนาดา					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	214,232	227,024	214,090	204,582	205,951
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7
สิงคโปร์					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	263,002	157,376	278,870	497,940	548,866
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.7	0.4	0.8	1	1.4
เกาหลีใต้					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	124,044	131,540	126,711	148,238	163,502
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	0.6	0.7	0.5	0.7	0.9
โลก					
: ปริมาณ (กิโลกรัม)	24,566,938	25,152,136	24,601,173	25,269,844	24,643,867
: มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	73.8	73.2	69.4	72.9	73.7

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงพาณิชย์
โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (2554)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศที่นำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยมีมากมายหลายประเทศทั้งญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน สหภาพยุโรป และประเทศอื่นๆ โดยแต่ละประเทศมีสัดส่วนของปริมาณการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกแตกต่างกันไปตามความต้องการของประเทศนั้นๆ ซึ่งการค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยผลักดันทำให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโต การค้า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระหว่างประเทศหรือการติดต่อธุรกรรมต่างๆ ระหว่างประเทศจำเป็นจะต้องอาศัยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งจะทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงระหว่างราคาสินค้าของประเทศต่างๆ ตามทฤษฎีได้กล่าวไว้ว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลกระทบต่อการนำเข้าและส่งออก คือ ถ้าหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราลดลงจะทำให้ปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้น แต่การส่งออกนั้นมีจะปริมาณลดลง ทางตรงกันข้ามถ้าหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเพิ่มขึ้นจะทำให้ปริมาณการนำเข้าลดลงและปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น จากการที่ราคากล้วยไม้ตัดดอกในตลาดโลกมีการกำหนดราคาซื้อขายในสกุลเงินเหรียญสหรัฐฯ ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจึงมีผลต่อราคาส่งออกของกล้วยไม้ตัดดอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งส่งผลให้รายได้ผู้ส่งออกมีความไม่แน่นอนและส่งผลต่อปริมาณการส่งออก เมื่อได้มีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทต่อเงินเหรียญสหรัฐฯ หลังเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Floating Exchanging Rate System) ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 แทนระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน (Basket of Currencies) ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ได้ส่งผลต่อราคาสินค้าส่งออกและสินค้านำเข้าของประเทศไทยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยจากการที่ค่าเงินบาทมีแนวโน้มผันผวนมากขึ้น โดยมีการเคลื่อนไหวอยู่ในช่วงระหว่าง 30 – 54 บาทต่อเหรียญสหรัฐฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554 (ภาพที่ 2)

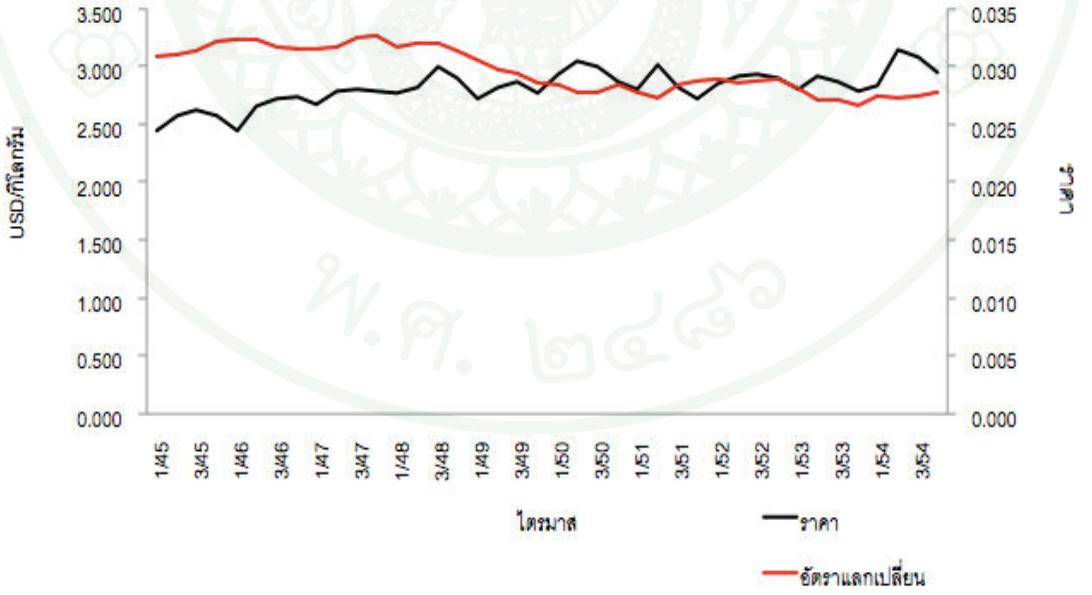

ภาพที่ 2 ราคากล้วยไม้ตัดดอกในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริงรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2554

ที่มา: จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์ค่าเงินควรพิจารณาจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (Real Exchange Rate) เพื่อชี้ให้เห็นทิศทางการเคลื่อนไหวของค่าเงินที่แท้จริง เช่น ประเทศที่มีระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ (ภาวะเงินเฟ้อ) ระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงนั้นจะลดลง ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในนาม (Nominal Exchange Rate) อาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยก็ได้ หากไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงระดับของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่ใช้อยู่ก็อาจบิดเบือนค่าที่ควรจะเป็นของเงินตราในประเทศก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งออก ดังนั้นการหาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้อยู่ในรูปที่แท้จริงจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งจะช่วยให้สามารถรักษาความได้เปรียบในเชิงแข่งขันทางด้านการค้ากับต่างประเทศได้

งานวิจัยในประเทศไทยที่ผ่านมาที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนในนาม ซึ่งส่วนมากนั้นจะมุ่งประเด็นไปที่มูลค่าและปริมาณการส่งออก จากการที่ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเพิ่มขึ้น จะทำให้มูลค่าและปริมาณของการส่งออกเพิ่มขึ้นอันเนื่องมา จากการที่ราคาของสินค้าส่งออกลดลง แต่ผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่มีต่อราคาสินค้าอาจ ไม่ได้เป็นดังที่กล่าวไว้เสมอไป อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่าค่าเงินของประเทศหนึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมหรือไม่ แข็งหรืออ่อนเกินไปจนมีผลต่อระดับความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากค่าเงินของประเทศนั้นเปรียบเทียบกับค่าเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญและต้องคำนึงถึงต้นทุนทางด้านราคาด้วย ดังนั้น จึงพิจารณาในรูปของดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate Index: REER)

โดยประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นหนึ่งในสามอันดับแรกของตลาดส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยที่สำคัญตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554 ด้วยสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ใช้เป็นสกุลเงินหลักสำคัญและเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลก ดังนั้นจึง เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาดของกล้วยไม้ตัดดอกภายในประเทศและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

2. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ขอบเขตการวิจัย

1. ทำการวิจัยเฉพาะกล้วยไม้ตัดดอกตามพิกัดอัตราศุลกากรระบบฮาร์โมไนซ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา 0603100105 สำหรับปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 และ 0603130000 สำหรับปี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554

2. ตลาดที่ทำการวิจัย คือ ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเป็นตลาดที่มีมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกหนึ่งในสามอันดับแรกของประเทศไทย และเป็นประเทศที่กำลังประสบกับความผันผวนทางเศรษฐกิจซึ่งนำมาสู่ความไม่แน่นอนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

3. การวิจัยถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานี้ ใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 – ไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิต และเพิ่มศักยภาพในการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยอันจะนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เพื่อเป็นแนวทางให้สำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมภาคการส่งออกของประเทศ และเป็นข้อเสนอแนะส่วนหนึ่งสำหรับภาครัฐบาลในการกำหนดทิศทางด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อทำการแก้ปัญหาดุลการค้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีผลกระทบต่อราคาส่งออกของกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ค่าเงินบาทที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปด้วย แม้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงินระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐจะไม่ เปลี่ยนแปลง เช่น เมื่อระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงลดลง (ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น) จะส่งผลให้ระดับราคากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยในสายตาผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกาเพิ่มสูงขึ้น ในทางกลับกันถ้าระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงเพิ่มขึ้น (ค่าเงินบาทลดลง) จะส่งผลให้ระดับราคากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยในสายตาผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกาลดลง

เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นคือ $\beta_1 > 0$

2. รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนแปลงไป จะมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาตามหลักทฤษฎีอุปสงค์ต่อรายได้

เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นคือ $\beta_2 > 0$

3. ตัวแปรหุ่น เป็นตัวแปรที่ใช้แทนสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ช่วงแรกในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 – ไตรมาสที่ 2 ปี 2550 คือช่วงก่อนประเทศสหรัฐอเมริกาประสบกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ และช่วงที่สองคือ หลังจากประเทศสหรัฐอเมริกาประสบกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ ช่วงไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2550 – ไตรมาสที่ 4 ปี 2554 ซึ่งสภาวการณ์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบนั้นจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเกิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความผันผวนทางการเงิน ทำให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น ในสายตาผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกา มีผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยดูแพงขึ้น ในสายตาผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกาด้วย ดังนั้นก่อนประเทศสหรัฐอเมริกาจะประสบกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจก็จะมีผลในทางกลับกัน

ค่าสัมประสิทธิ์จะบอกถึงความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังเกิดสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

นิยามคำศัพท์

กล้วยไม้ตัดดอก หมายถึง กล้วยไม้ที่ปลูกเพื่อทำการตัดเฉพาะส่วนที่เป็นดอกหรือช่อดอก ไปใช้ประโยชน์หรือจำหน่ายโดยจะถูกตัดพร้อมก้านดอกด้วย จึงจำเป็นจะต้องมีก้านดอกยาว และ แข็งแรงคงทน ดอกบานทนทานนานวัน บรรจุหีบห่อได้ง่าย ไม่เปลี่ยนสี น้ำหนักเบา เก็บรักษาได้นาน ตลอดจนขนส่งได้สะดวก (เฉลิมวุธ คามาปาน, 2547)

ราคาส่งออก FOB (Free on Board) หมายถึง ผู้ขายส่งมอบสินค้าขณะที่สินค้าถูกส่งผ่านราว / รั้วของเรือ (ship's rail ; เพื่อเข้าสู่ระวางเรือ) ต้นทางที่กำหนด ผู้ซื้อรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดและความเสี่ยงภัยจากการสูญเสีย (loss) หรือความเสียหาย (damage) ของสินค้าจาก จุดส่งมอบ อาทิ ค่าระวางบรรทุก ค่าประกันภัย และค่าภาษีขาออกเอง เมื่อได้บรรทุกลงเรือหรือ ขึ้นเครื่องบิน เป็นต้น ผู้ขายรับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินพิธีการศุลกากรการส่งออก และเงื่อนไขนี้ สามารถใช้กับการขนส่งสินค้าทางทะเลหรือการขนส่งทางน้ำภายในประเทศเท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการตรวจเอกสารการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกจะทำการศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการวิจัย ส่วนที่สองเป็นผลงานของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นเมื่อประเทศใดประเทศหนึ่งต้องการนำเข้าสินค้าจากอีกประเทศหนึ่งเนื่องจากการผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ ในขณะที่อีกประเทศหนึ่งมีสินค้าที่ผลิตเกินความต้องการใช้ภายในประเทศ และต้องการส่งสินค้าที่ผลิตเกินความต้องการไปขายยังต่างประเทศ โดยสมมติให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้นำเข้าและประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออก โดยจะทำการศึกษาถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกา (เอกลักษณ์ พิเชฐโสภณ, 2551)

อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

อัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง การกำหนดค่าเงินของตนเปรียบเทียบกับเงินสกุลหนึ่งหรือเป็นอัตราหรือราคาที่เงินสกุลหนึ่งถูกแลกหรือขายเพื่อเงินอีกสกุลหนึ่ง หรือราคาซื้อขายของเงินตราต่าง ประเทศ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนขณะใดขณะหนึ่งจะเป็นเท่าไร ขึ้นอยู่กับความต้องการซื้อกับความ ต้องการขายของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน (Spot Rate) คือ ราคาซื้อหรือ ขายระหว่างเงินสกุลนั้นกับเงินอีกสกุลหนึ่ง ณ เวลาใกล้ปิดตลาดที่สุด อัตราแลกเปลี่ยนในนาม (Nominal Exchange Rate หรือ NEER) ยังไม่ได้มีการกำจัดผลของเงินเฟ้อออกไป ซึ่งการอธิบายการเคลื่อนไหวของค่าเงินที่แท้จริง โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนในนามอธิบายจะไม่ดีเท่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Exchange Rate หรือ REER) เช่น ประเทศที่มีระดับราคาสินค้าสูงขึ้นเรื่อยๆ (ภาวะเงินเฟ้อ) ค่าของเงินที่แท้จริงจะลดลง ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนในนามอาจไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เปลี่ยนแปลงเลยก็ได้หากไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้อยู่ก็อาจบิดเบือนค่าที่ควรจะเป็นของเงินตราในประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งออกเนื่องจากค่าเงินที่สูงขึ้น และในขณะเดียวกันการนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพราะว่าราคาสินค้าจากต่างประเทศถูกกว่าที่ควรจะเป็น ผลคือประเทศไทยขาดดุลการค้า

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่าค่าเงินของประเทศหนึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมหรือไม่ แข็งหรืออ่อนเกินไปจนมีผลต่อระดับความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากค่าเงินของประเทศนั้นเปรียบเทียบกับค่าเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญและต้องคำนึงถึงต้นทุนทางด้านราคาด้วย ดังนั้น จึงพิจารณาในรูปของดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate Index: REER) ซึ่งโดยทั่วไปคำนวณจากค่าเงินประเทศนั้นเทียบกับค่าเฉลี่ยของค่าเงินประเทศคู่ค้าสำคัญถ่วงน้ำหนักด้วยสัดส่วนการค้า โดยนำส่วนต่างเงินเฟ้อของประเทศดังกล่าวและคู่ค้าเข้ามาคำนวณด้วย แล้วเปรียบเทียบค่าที่คำนวณได้กับค่าของดัชนีในปีที่ใช้เป็นปีฐาน (ปกติให้เท่ากับ 100) ซึ่งถือว่าเป็นปีที่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงอยู่ในดุลยภาพ หากช่วงเวลาใดดัชนีค่าเงินที่แท้จริงมีค่าสูงกว่าดัชนีในปีฐาน (>100) แสดงว่าค่าเงิน ณ ขณะนั้นสูงเกินไป (overvalued) ในทางตรงกันข้ามหากดัชนีค่าเงินที่แท้จริงมีค่าต่ำกว่าดัชนีในปีฐาน (<100) แสดงว่าค่าเงิน ณ ขณะนั้นต่ำเกินไป (undervalued)

$$REER = \sum_{i=1}^{n} w_i \, (FC_i / HC) * (P / P_i) \quad \text{โดยที่} \quad \sum_{i=1}^{n} w_i = 1$$

โดยที่	n	คือ	จำนวนคู่ค้าสำคัญ
	w_i	คือ	น้ำหนักของค่าเงินประเทศ i ในสูตรดัชนีค่าเงิน ซึ่งอาจเป็นสัด ส่วนการค้า, สัดส่วนการส่งออก, สัดส่วนการนำเข้า หรือสัดส่วนหนี้ เป็นต้น
	P_i	คือ	ระดับราคาสินค้าในประเทศคู่ค้า i
	P	คือ	ระดับราคาสินค้าภายในประเทศ
	FC_i / HC	คือ	ค่าเงินสกุลประเทศ i ต่อ 1 หน่วยสกุลเงินประเทศนั้นๆ

สูตรดังกล่าวคำนวณจากค่าเฉลี่ยเลขคณิต ซึ่งจะแตกต่างจากค่าเฉลี่ยเราขาคณิต ทั้งนี้ค่าดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (REER) ของประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น ไทย จะมีค่าลดลงได้จาก 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ค่าเงินบาทอ่านลงเทียบกับสกุลเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญ คือ ดัชนีค่าเงินบาทในรูป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

nominal term ที่เรียกว่า Nominal Effective Exchange Rate: NEER ลดลงนั่นเอง 2) สัดส่วนราคาสินค้าของไทยต่อราราสินค้าของคู่ค้าลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราคาสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยมีแนวโน้มถูกลงเมื่อเทียบกับสินค้าที่ผลิตในประเทศคู่ค้า

ในการคำนวณดัชนีค่าเงินที่แท้จริง (REER) จะต้องใช้ดัชนีราคาเป็นตัวปรับดัชนีค่าเงินในรูป Nominal Term (NEER) หากวัตถุประสงค์สำคัญของการสร้างดัชนีค่าเงินที่แท้จริงเพื่อวัดระดับความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ดัชนีราคาที่ใช้ตามทฤษฎีควรเป็นดัชนีราคาสินค้าส่งออก (Export Price Index) อย่างไรก็ตาม ดัชนีราคาสินค้าออกมีข้อจำกัดในเรื่อง “Sampling bias” กล่าวคือ สินค้าที่อยู่ในตะกร้าดัชนีราคาสินค้าออกจะครอบคลุมเฉพาะสินค้าที่ส่งออกไปแล้ว (Traded goods) เท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก (Exported goods) ด้วย ดัชนีราคาสินค้าประเภทอื่นที่ครอบคลุมชนิดสินค้าที่มากกว่า (Aggregate Price Deflator) เช่น ดัชนีราคาสินค้าขายส่ง (Whole Price Index) ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (GDP deflator) และต้นทุนค่าแรงต่อหนึ่งหน่วย (Unit Labor Cost) ซึ่งจะเกิดปัญหาดังกล่าวน้อยกว่า แต่ในทางปฏิบัติดัชนีเหล่านี้มีข้อจำกัดในเรื่องของความล่าช้า และความถี่ของข้อมูล ประกอบกับความสอดคล้องกันของประเภทสินค้าในตะกร้าของประเทศ ต่างๆ ดังนั้น การคำนวณและประมาณการดัชนีค่าเงินที่แท้จริงในทางปฏิบัติมักใช้ดัชนีราคา สินค้าผู้บริโภค (Consumer Price Index) เนื่องจากข้อได้เปรียบในด้านความรวดเร็วของข้อมูล ประกอบกับข้อมูลประมาณการอัตราเงินเฟ้อในอนาคตของประเทศส่วนใหญ่มักอิงกับการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค

ทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (The Purchasing Power Parity Theory: PPP Theory)

ทฤษฎี PPP ได้ถูกนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของอัตราแลกเปลี่ยน (Actual Exchange Rate) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1973 เป็นต้นมา ในระยะยาวราคาสินค้าเปรียบเทียบของ 2 ประเทศเป็นตัวกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่สำคัญมาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะสะท้อนให้เห็นอำนาจซื้อ ทฤษฎีนี้สามารถใช้พยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในระยะยาว และใช้พยากรณ์ระดับที่ค่าของเงินตราควรจะเป็นภายใต้ระบบ Manage Floating Exchange Rate

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทฤษฎี PPP เป็นทฤษฎีที่ต้องการอธิบายดุลยภาพของอัตราแลกเปลี่ยน โดยแสดงวิธีคำนวณหาดุลยภาพอัตราแลกเปลี่ยนวิธีลัด เมื่อประเทศมีดุลการชำระเงินไม่สมดุล ความจำเป็นที่จะต้องมีการคำนวณเกิดขึ้น เพราะประเทศต่างๆไม่มีความรู้ว่าอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศมีรูปร่างที่แน่นอนอย่างไร ทฤษฎีนี้ได้รับแนวความคิดมาจากนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน Gustav Cassel ในทศวรรษ 1920 ผู้ซึ่งกล่าวว่าด้วยจำนวนเงินเท่ากันควรซื้อสินค้าชนิดเดียวกันได้จำนวนเท่ากันในประเทศต่างๆ (หน่วยเงินตราคิดเป็นเงินตราสกุลเดียวกัน) จากแนวความคิดนี้ ทำให้นักทฤษฎีการเงิน เช่น Marina Whitman (1975) ตั้งเป็นกฎที่เรียกว่า Law of One Price ของดุลยภาพตลาดที่มีการแข่งขัน เมื่อไม่คำนึงถึงค่าขนส่งและภาษีศุลกากร ตามกฎนี้กล่าวว่า สินค้าชนิดเดียวกันควรขายในราคาเดียวกันในทุกๆ ประเทศ

ทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อมี 2 แนวคิด คือทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้ออย่างสมบูรณ์ (Absolute PPP) และทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อโดยเปรียบเทียบ (Relative PPP)

เมื่อ Law of One Price สนับสนุนทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้ออย่างสมบูรณ์ เราจะหมายถึงระดับราคาสินค้าชนิดหนึ่ง แต่เมื่อเราทำการขยายเป็นระดับราคาสินค้าหลายชนิดของประเทศหนึ่งเท่ากับของอีกประเทศหนึ่ง ข้อความนี้ไม่เป็นจริง เพราะประการแรกราคาสินค้าหลายชนิดอาจจะไม่เท่ากันในทุกประเทศ ถึงแม้ว่าสินค้าเหล่านั้นจะมีลักษณะเหมือนกันแต่ราคาต่างกัน ประกาศที่สอง การใช้ตัวถ่วงน้ำหนักระดับราคาในแต่ละประเทศต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างระดับราคา ถึงแม้ว่า Law of One Price ของสินค้าแต่ละชนิดจะเป็นจริง

ส่วนทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อโดยเปรียบเทียบในปัจจุบันนี้ไม่เป็นจริง เนื่องจากตัวแปรทางด้านการเงินมีผลต่ออัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนั้น เทคโนโลยี รสนิยม ระดับการจ้างงาน เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งมีการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีข้อกีดขวางทางการค้ามากมาย สิ่งเหล่านี้มีผลต่ออัตราแลกเปลี่ยน แต่อย่างไรก็ตามในระยะยาว (Long Run) ตัวแปรทางการเงินจะเป็นกลาง (Neutral) ฉะนั้น ทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อจะเป็นจริงในระยะยาว (เกษร หอมขจร, 2550)

ผู้วิจัยนำรูปแบบสมการจากทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อที่เป็นวิธีการจากทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนมาใช้ในการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรต้น คือ รายได้เฉลี่ยของประชากรของประเทศผู้นำเข้าสินค้าในที่นี้ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และตัวแปรทางด้านสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเสริฐ อภิเมธีธำรง (2535) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานในการขนส่งออกดอกกล้วยไม้ของไทย กล่าวว่าดอกกล้วยไม้เป็นสินค้าออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2534 สามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศถึง 622.38 ล้านบาท แต่ปัญหาสำคัญในการส่งออกดอกกล้วยไม้คือการขาดระวางบรรทุก เนื่องจากอุปสงค์ในการขนส่งออกดอกกล้วยไม้คือ อุปสงค์ในการขนส่งออกดอกกล้วยไม้ของผู้ส่งออกมากกว่าอุปทานในการขนส่งของสายการบิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้เกษตรกร ผู้ส่งออกและประเทศขาดรายได้จากการส่งออก วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องนี้เพื่อต้องการหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยศึกษาปัจจัยกำหนดอุปสงค์และอุปทานในการขนส่งดอกกล้วยไม้ โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน

ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดอุปสงค์ในการขนส่งออกดอกกล้วยไม้คือ ฤดูกาลส่งออก และลำดับรองลงมาคือมูลค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นของประเทศผู้รับซื้อ ส่วนปัจจัยกำหนดอุปทานในการขนส่งดอกกล้วยไม้คือ อัตราค่าระวางดอกกล้วยไม้ที่จ่ายจริงจำนวนเที่ยวบินไม่ประจำขาออกที่บรรทุกเฉพาะสินค้า และจำนวนผู้โดยสารของเที่ยวบินประจำขาออกที่บรรทุกทั้งสินค้าและผู้โดยสารตามลำดับ

แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือสายการบินควรเพิ่มเที่ยวบินที่ขนส่งสินค้า บริษัท การบินไทย จำกัด ควรปรับโครงสร้างการขนส่งสินค้า และกรมการบินพาณิชย์ควรกำหนดอัตราค่าระวางดอกกล้วยไม้ให้เป็นอัตราลอยตัว พร้อมทั้งจัดหาระวางบรรทุกดอกกล้วยไม้ในช่วงที่ขาดระวางบรรทุกสูง

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานในการขนส่งออกดอกกล้วยไม้ของไทยนั้น พบว่า ปัญหาสำคัญในการส่งออกดอกกล้วยไม้คือ การขาดระวางบรรทุก เนื่องจากอุปสงค์การขนส่งออกดอกกล้วยไม้ที่ทำให้เกษตร ผู้ส่งออก และประเทศประสบปัญหาขาดรายได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการส่งออก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษานี้มาเป็นแนวทางการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อแรก ในงานวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

กีรติ เหลืองหิรัญ (2543) ศึกษาถึงการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปตลาดร่วมยุโรปที่สำคัญบางประเทศ พบว่า กล้วยไม้เป็นสินค้าออกที่ทำรายได้เข้าประเทศได้สูงสุดในบรรดาไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด ปัจจุบันกล้วยไม้ตัดดอกของไทยประสบปัญหาความผันผวนของราคา และภาวะการแข่งขันสูง ดังนั้น จึงได้ทำการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปตลาดร่วมยุโรปที่สำคัญบางประเทศ ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ เยอรมนี และอิตาลี โดยใช้วิธีทางสถิติ คือ สมการถดถอยเชิงซ้อนโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปยังประเทศเนเธอร์แลนด์ เยอรมนี และอิตาลี คือ ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทย ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศคู่แข่ง และผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นของประเทศนำเข้าที่สำคัญ ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงแนวทางในการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดและเพิ่มมูลค่าในการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปยังตลาดร่วมยุโรป คือ การรักษาระดับราคาส่งออกไปยังประเทศเนเธอร์แลนด์ และเยอรมนีไว้ ส่วนประเทศอิตาลีควรลดระดับราคาส่งออก นอกจากนี้ควรใช้ นโยบายด้านการตลาดควบคู่ไปด้วยทั้งสามประเทศ โดยการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ปลอดโรคและแมลงศัตรูพืช พัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งจัดหาระวางบรรทุกสินค้าให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปยังตลาดร่วมยุโรปบางประเทศ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยมาเป็นตัวแปร ที่ต้องการวิจัยถึงผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

อรนุช ธีระสุขจินดา (2547) ได้ทำการศึกษาถึงการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์นำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา และวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และอิตาลี คือราคาส่งออก (F.O.B) กล้วยไม้ตัดดอกของไทย รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรของประเทศผู้นำเข้า และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้นำเข้า จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทย พบว่า จุดแข็งสำคัญ คือ ความเหมาะสมของสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ และความมีเชื่อเสียงของกล้วยไม้ตัดดอกของไทย จุดอ่อนที่สำคัญ คือ คุณภาพและมาตรฐานของกล้วยไม้ไม่สม่ำเสมอ และพันธุ์กล้วยไม้ที่ส่งออกไม่หลากหลายไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการความแปลกใหม่อยู่เสมอ โอกาส คือ ความต้องการบริโภคกล้วยไม้ตัดดอกของไทยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และรัฐมีนโยบายเปิดเขตเสรีทางการค้า ทำให้การส่งออกของไทยสามารถขยายตัวได้อีก สำหรับอุปสรรค คือ ประเทศผู้นำเข้านำมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) เข้ามาเป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้าและการแข่งขันในตลาดส่งออกกล้วยไม้ พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์นำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยได้นำตัวแปรด้านรายได้มาใช้ในแบบจำลองของตนคือ รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากร ของประเทศผู้นำเข้า

สุนทรี โชติวชิรา (2549) ทำการศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา กล่าวว่าการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับราคา โดยที่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทได้ดีกว่าอัตราแลกเปลี่ยนในนาม การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลต่อราคาส่งออกของข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง เนื่องมาจากประเทศไทยส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็น แช่แข็งไปสหรัฐอเมริกาในปริมาณที่มาก ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธี Cointegration เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ดุลยภาพระยะยาวของราคาส่งออกข้าว ยางพารา กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด รวมถึงการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่น เพื่อดูทิศทางและขนาดของการส่งผ่านราคา ซึ่งใช้ข้อมูลรายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2541 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548

ผลการศึกษา Cointegration พบว่า ราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง มีความสัมพันธ์ดุลยภาพระยะยาวกับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง แต่จากการศึกษาโดยใช้วิธีกำลัง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สองน้อยที่สุดและคำนวณค่าความยืดหยุ่นเพื่อดูการส่งผ่านราคาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงไม่ส่งผลต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังประเทศให้รัฐอเมริกา ดังนั้นคาดว่าเป็นผลมาจากอุปสงค์และอุปทานในตลาดข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง

ดังนั้นการคาดการณ์ของการเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็น แช่แข็ง ควรพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง เช่น ภาวะเศรษฐกิจของในประเทศและต่างประเทศ อุปสงค์และอุปทานสินค้าที่แท้จริงของข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง เป็นสำคัญ ซึ่งจะใช้ในการวางแผนกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการส่งออกต่อไป

จากผลการศึกษาถึงผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคา ส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกานั้น ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาโดยใช้ วิธีกำลังสองน้อยที่สุดและการคำนวณค่าความยืดหยุ่นเพื่อดูการส่งผ่านราคานั้น การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงไม่ส่งผลต่อราคาส่งออกข้าว ยางพารา และกุ้งแช่แข็งของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา แต่มีการเสนอแนะในครั้งต่อไปว่าควรนำภาวะเศรษฐกิจของในประเทศและต่างประเทศมาใช้ในการพิจารณา ดังนั้นจึงเป็นแนวทางในการศึกษาให้ผู้วิจัยนำสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาและอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมาใช้เป็นตัวแปรในแบบจำลองที่ทำการวิจัยในครั้งนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้น นำแนวคิดและการตรวจเอกสารมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

การวิจัยสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาด ภายในประเทศและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา อาศัยแนวคิดทฤษฎี Purchasing Power Parity และงานวิจัยของประเสริฐ อภิเมธีธำรง (2535) กับ อรนุช ธีระสุขจินดา (2547) โดยจะมีตัวแปรต้น คือ รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรของประเทศผู้นำเข้า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนการวิจัยถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของสุนทรี โชติวชิรา (2549) โดยจะมีตัวแปรต้นคือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ในงานวิจัยของกีรติ เหลืองหิรัญ (2547) ผู้วิจัยนำราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยมาเป็นตัวแปรที่ต้องการศึกษาถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ. 2545 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2554 ซึ่งได้จากการค้นคว้าและเก็บรวบรวมจากข้อมูลทางด้านสถิติที่หน่วยงานราชการ เอกชนและองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ได้รวบรวมไว้ คือ สำนักเศรษฐกิจการเกษตร หอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับกล้วยไม้ตัดดอก กรมส่งเสริมการส่งออก กรมศุลกากร ศูนย์บริการจัดการเครือข่ายข้อมูลกล้วยไม้ ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นข้อมูลด้านสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาดภายในประเทศและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อนำข้อมูลที่ได้มา อธิบายโดยใช้วิธีเชิงพรรณนาถึงลักษณะการนำเข้าของประเทศคู่ค้า วิถีทางการตลาด ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นของการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปประเทศคู่ค้า ในที่นี้คือ สหรัฐอเมริกา

2. การศึกษาถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติด้วยสมการถดถอยในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่างๆ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยแบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometric Model) ในการสร้างแบบจำลองในการวิเคราะห์ถึงผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

$$FOB_t = f(REER_t, DPI_t, Dc_t)$$

โดยที่

FOB_t คือ Free On Board : ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลา t มีหน่วยเป็นเหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลกรัม

$REER_t$ คือ Real Exchange Rate : อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลา t มีหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์

DPI_t คือ Disposable Personal Income : รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลา t มีหน่วยเป็นเหรียญสหรัฐฯ

Dc_t คือ ตัวแปรหุ่น ชี้ถึงสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดค่าให้
0 คือ สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 – ไตรมาสที่ 2 ปี 2550
1 คือ สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจช่วงไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2550 – ไตรมาสที่ 4 ปี 2554

t คือ ข้อมูลอนุกรมเวลา ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 – ไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554

ความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแสดงในรูปสมการ Log Linear ได้ดังนี้

$$\log FOB_t = \alpha + \beta_1 \log REER_t + \beta_2 \log DPI_t + Dc_t + \varepsilon_i$$

โดยที่

α คือ ค่าคงที่

β_1 คือ ความยืดหยุ่นของราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถ้า $\beta_1 > 0$ แสดงว่าถ้าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกเพิ่มขึ้น

ถ้า $\beta_1 < 0$ แสดงว่าถ้าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกลดลง

ถ้า $\beta_1 = 0$ แสดงว่าถ้าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไม่มีการเปลี่ยนแปลง

β_2 คือ ความยืดหยุ่นของราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกต่อรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา

ถ้า $\beta_2 > 0$ แสดงว่าถ้ารายได้ส่วนบุคคลสุทธิเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกเพิ่มสูงขึ้น

ถ้า $\beta_2 < 0$ แสดงว่าถ้ารายได้ส่วนบุคคลสุทธิเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกลดลง

ถ้า $\beta_2 = 0$ แสดงว่าถ้ารายได้ส่วนบุคคลสุทธิเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ε_i คือ ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

สภาพทั่วไป การผลิตและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก ของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ในประเทศไทยเริ่มมีการปลูกเลี้ยงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2429 และได้มีการพัฒนามาเป็นการค้าและเริ่มมีการปลูกเพื่อส่งออกอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2508 (สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย, 2554) จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการพัฒนาการผลิตเพื่อการส่งออกอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรไทยมีการสั่งสมประสบการณ์และเพิ่มความชำนาญ ซึ่งทำให้กล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมของผู้บริโภคทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ และเนื่องจากกล้วยไม้เป็นพืชสากลที่แพร่กระจายอย่างกว้างขวางไปยังส่วนต่างๆ มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัว และมีความหลากหลายทั้งลักษณะราก ลำต้น ใบ และดอก จึงเป็นที่นิยมปลูกเลี้ยงในแต่ละสภาพแวดล้อมก็จะมีกล้วยไม้ที่เหมาะสมต่อ การเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน จึงไม่ต้องสงสัยว่าคนที่อยู่แต่ละส่วนบนโลกที่สนใจพืชจะต้องรู้จักกล้วยไม้กันทุกคน แทบทุกประเทศจะมีสมาคมหรือชมรมที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับกล้วยไม้ทั้งทางด้านธุรกิจ วิชาการ และความเพลิดเพลิน (ครรชิต ธรรมศิริ, 2541)

สำหรับประเทศไทยเป็นแหล่งกำเนิดที่สำคัญของกล้วยไม้เขตร้อน มีประมาณ 1,000 ชนิด ที่ขึ้นตามธรรมชาติในป่า ซึ่งกล้วยไม้ไทยมีความหลากหลายทั้งทางด้านรูปร่างและสีสันของดอก ทรงต้น ใบ และสภาพของที่อยู่อาศัย จึงได้มีการนำมาปลูกเลี้ยงตามบ้านเรือน และใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์สร้างลูกผสมที่เป็นที่นิยมมากมายทั้งเพื่อตัดดอกและเป็นไม้กระถาง กล้วยไม้ไทยหรือกล้วยไม้ที่ได้จากป่าของประเทศไทยนั้นก็เหมือนกับกล้วยไม้ป่าจากที่ต่างๆ ของโลก ซึ่งมักจะออกดอกปีละครั้งเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่อง จากความสวยงามเฉพาะตัว ก็สามารถชดเชยเรื่องการออกดอกได้ และถ้าเลือกปลูกหลายๆ สกุลที่ ฤดูออกดอกแตกต่างกันก็สามารถให้ดอกไว้เชยชมได้ตลอดทั้งปี กล้วยไม้ของประเทศไทยที่ได้รับความนิยมปลูกเลี้ยงสามารถแยกถึง 18 สกุล รวมทั้งลูกผสมข้ามชนิดและข้ามสกุลด้วย ทั้งนี้ประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ เหมาะสมกับการผลิตกล้วยไม้เมืองร้อน โดยเกษตรกรนิยมปลูกเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นกล้วยไม้สกุล หวาย (Dendobium sp.) ถึงร้อยละ 80 ของกล้วยไม้ที่ปลูกทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นสกุล อื่นๆ ได้แก่ สกุลแวนด้า (Vand sp.) สกุลอะแรนด้า (Aranda sp.) สกุลออนซิเดียม (Oncidium

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

sp.) สกุลมอคคาร่า (Mokara sp.) สกุลอะแรนเธอรา (Aranthera sp.) สกุลอะแรคนิส (Arachnis sp.) สกุลคัทลียา (Cattleia sp.) เป็นต้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554)

กล้วยไม้เป็นพืชวงศ์ใหญ่ใบเลี้ยงเดี่ยวอยู่ในวงศ์ออคิเดซิอี้ (Orchidaceae) จึงมีขอบเขตคลุมพืชหลายชนิด ลักษณะทั่วไปและลักษณะการเจริญเติบโตของกล้วยไม้ มีดังนี้

สภาพทั่วไปของกล้วยไม้ตัดดอก

การเติบโตของกล้วยไม้

โดยทั่วไปกล้วยไม้มีการเติบโตเหมือนพืชใบเลี้ยงเดี่ยว คือ ไม่มีการขยายเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นที่โตเต็มวัยได้อีก แต่อาจมีการยืดบริเวณโคนปล้องให้ต้นสูงขึ้นได้ ทั้งนี้ต้นกล้วยไม้อาจมีการเติบโตได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การเติบโตแบบฐานร่วม หรือแบบแตกตอ (Sympodium)

กล้วยไม้ส่วนใหญ่มีการเติบโตแบบแตกกอโดยยอดแต่ละยอดมีความสูงจำกัด ยอดใหม่ เกิดจากตาข้างส่วนใดส่วนหนึ่งของยอดเก่า การเติบโตแบบนี้ถือเป็นการเติบโตแบบดั้งเดิมของ วงศ์กล้วยไม้ การที่ต้นมีการแตกกอนี้อาจทำให้กล้วยไม้เลื้อยตั้งขึ้น หรือห้อยลงก็ได้ขึ้นอยู่กับจุด ที่ยอดใหม่ กล้วยไม้ที่มีการเติบโตแบบนี้อาจจะมีช่อดอกที่ปลายยอดหรือโคนของยอดใหม่เท่านั้น ตัวอย่างกล้วยไม้ที่มีการเติบโตแบบนี้ คือ สกุลรองเท้านารี สกุลหวาย สกุลแคทรียา สกุลสิงโต และสกุลออนซิเดียม เป็นต้น

2. การเติบโตแบบฐานเดี่ยวหรือยอดเดี่ยว (Monopodium)

กล้วยไม้ที่ผ่านการวิวัฒนาการมามาก อาจมีการเปลี่ยนรูปแบบการเจริญเติบโตจากแบบ แตกกอมาเป็นยอดเดี่ยว ซึ่งยอดแต่ละยอดสามารถเติบโตด้านความสูงอย่างไม่จำกัด แต่เมื่อมี การเติบโตได้ช่วงหนึ่งอาจมีหน่อใหม่เกิดขึ้นที่บริเวณโคนต้น อย่างไรก็ตามกล้วยไม้ที่มีการเจริญเติบโตแบบนี้ จะมีช่อดอกเกิดจากตาข้างบริเวณลำต้นเท่านั้น ความยาวปล้องและการเกิดรากที่ต่างกันทำให้กล้วยไม้ประเภทนี้อาจเลื้อยขึ้นที่สูงตั้งตรงหรือห้อยโค้งลงก็ได้ ตัวอย่างของกล้วยไม้ที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีการเติบโตแบบยอดเดี่ยว ได้แก่ สกุลแมลงปอ สกุลวานิลา สกุลฟาเลนอปซิส สกุลเข็ม สกุลแวนด้า และสกุลกุหลาบ เป็นต้น

ส่วนประกอบของกล้วยไม้

รากกล้วยไม้

กล้วยไม้มีระบบรากแขนง ไม่มีรากแก้ว รากกล้วยไม้เกิดจากส่วนของต้นทั้งหมด โดยอาจมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางแตกต่างกัน เช่น รากขนาดใหญ่ของสกุลช้าง หรือรากขนาดเล็กของกล้วยไม้ดิน รากกล้วยไม้ส่วนใหญ่มักมีเนื้อเยื่อบางลักษณะคล้ายฟองน้ำหุ้มอยู่เพื่อช่วยดูดซับความชื้น เนื้อเยื่อนี้เรียกว่า วีลาเมน (Velamen) ซึ่งจะพบในส่วนถัดจากปลายรากเข้ามา ยกเว้นในกรณีที่รากหยุดการเจริญเติบโตซึ่งจะพบว่าวีลาเมนหุ้มไปถึงปลายรากที่ปกติจะมีสีเขียว กล้วยไม้บางชนิดอาจมีการสะสมอาหารในราก ทำให้รากบวมพองออก และรากของกล้วยไม้บางชนิดก็อาจเป็น จุดกำเนิดของกล้วยไม้ต้นไม้ เช่น สกุลฟาเลนอปซิส และแคทตาซิตัม เป็นต้น

ลำต้นกล้วยไม้

ลำต้นกล้วยไม้มีหลายลักษณะแตกต่างกัน โดยอาจผอมหรืออ้วน แข็งหรือนิ่ม แต่อย่างไรก็ตามแบ่งชนิดของลำต้นกล้วยไม้เป็น

1. เหง้า (Rhizome) ซึ่งเป็นลำต้นที่ทอดอยู่ในแนวระนาบบน หรือในเครื่องปลูก โดยกล้วยไม้ประเภทแตกกอนั้น เหง้าจะเป็นส่วนโคนของยอดที่ขึ้นต่อเนื่องกัน เนื่องจากปล้องแรกๆ ของกล้วยไม้ประเภทนี้เจริญในแนวระนาบก่อนที่ยอดจะเจริญขึ้นในแนวดิ่ง ซึ่งข้อของปล้องที่อยู่ในส่วนที่เป็นเหง้านี้มีตาข้างที่พัฒนาอย่างสมบูรณ์ พร้อมจะเติบโตเป็นยอดใหม่หรือช่อดอกได้ ลำต้นชนิดนี้อาจพบในสกุลหวาย สกุลแคทลียา และสกุลรองเท้านารี

2. คอร์ม (Corm) ซึ่งเป็นลำต้นใต้ดินที่มีการสะสมอาหารไว้จนบวมพองออกมากเป็นพิเศษ ลำต้นชนิดนี้จึงพบในกล้วยไม้ที่มีรากดินเท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ลำลูกกล้วย (Pseudobulb) ซึ่งเป็นลำต้นที่เจริญขึ้นในแนวดิ่งของกล้วยไม้ประเภทแตกกอ ที่มีรากอากาศ หรือรากกึ่งอากาศ ลำลูกกล้วยมีอาหารสะสมอยู่ภายใน ทำให้บวมพองออก ลำลูกกล้วยอาจพบในสกุลหวาย และสกุลแคทลียา

4. ลำต้น (Stem) ซึ่งเป็นลำต้นที่เจริญขึ้นในแนวดิ่ง แต่ไม่มีการสะสมอาหารอยู่ภายใน อาหารสะสมอาจอยู่ในส่วนอื่น เช่น ใบ หรือรากของกล้วยไม้ประเภทยอดเดี่ยว ซึ่งมีรากอากาศที่มักมีขนาดใหญ่ และใบค่อนข้างอวบหนา

ใบกล้วยไม้

กล้วยไม้มีใบเดี่ยวไม่มีใบย่อยมีหลายลักษณะ ใบกล้วยไม้อาจเรียวยาว มีรอยพับตามยาวเป็นจับ เช่น ในสกุล Spathoglottis ซึ่งใบประเภทนี้มักบาง หรืออาจมีรอยหยักเข้า เช่น ใน Acianthus bracteatus หรืออาจบิดเป็นเกลียว เช่นใน Thelymitra spiralis หรืาจอวบเป็นแท่ง เช่น ใบหวาย Cucumeninum โดยเส้นใบย่อยอาจเห็นได้ชัดมากน้อยแตกต่างกัน นอกจากนี้รูปหน้าติดของใบกล้วยไม้ยังอาจเป็นใบแบบรูปตัวรี หรือเป็นใบอวบอ้วนรูปทรงกระบก หรือใบอวบแบนแคบ และอาจมีรูปหน้าตัดอื่นๆ อีกในลูกผสม

ช่อดอกกล้วยไม้และดอกกล้วยไม้

กล้วยไม้อาจออกดอกเป็นช่อเดียวซึ่งมีตั้งแต่ 1 ดอกขึ้นไป หรืออาจเป็นช่อที่มีแขนงโดยช่อดอกนี้เกิดจากส่วนหนึ่งส่วนใดของต้นบนช่อดอกอาจมีใบประดับขนาดต่างๆ กัน ตั้งแต่เล็กจนสังเกตเห็นได้ยากจนถึงใหญ่สะดุดตา สีสวยงามกว่าดอก ทั้งนี้ช่อกล้วยไม้ตัดดอกอาจตั้งขึ้นชี้ในแนวระนาบ โค้ง หรือห้อยลงก็ได้

กล้วยไม้ตัดดอกส่วนใหญ่มีลักษณะสมมาตรกันทั้งสองข้าง และเป็นดอกสมบูรณ์ แต่อาจมีกล้วยไม้ในสกุล Mormodes, Ludisia และ Macodes ที่ดอกไม่สมมาตรกัน เนื่องจากเส้นเกสรและปากปิดไปอยู่อีกซีกเดียวของดอก และกล้วยไม้ตัดดอกบางสกุล เช่น Catasetum เป็นดอกแยกเพศ ดอกกล้วยไม้มีรังไข่อยู่ระหว่างก้านดอกและกลีบดอก รังไข่ของกล้วยไม้ส่วนใหญ่ไม่มีการพัฒนา เมื่อดอกบานทำให้มีลักษณะคล้ายก้านดอก โดยอาจเห็นรอยแยกตามแนวยาวเท่านั้น ในกล้วยไม้บางสกุลรังไข่อาจแยกหลุดจากก้านดอกได้ เช่น สกุล Pleurothallis ขณะเดียวกันกลีบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดอกของกล้วยไม้บางวกุลอาจแยกหลุดจากรังไข่ เช่น สกุลรองเท้านารี แต่กล้วยไม้ส่วนใหญ่มีก้านดอก รังไข่ และดอกเชื่อมติดกันถาวร ซึ่งปกติแล้วดอกกล้วยไม้จะมี 6 กลีบ ซึ่งประกอบด้วยกลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอก 3 กลีบ กลีบเลี้ยงจะเรียงชิดหรือซ้อนทับกัน หุ้มดอกขณะที่ยังตูมอยู่ อย่างไรก็ตามอาจพบกลีบเลี้ยงที่อยู่ด้านข้าง 2 กลีบ เชื่อมติดกันเป็นกลีบเดียวในกล้วยไม้บางสกุล เช่น รองเท้านารี หรืออาจพบกลีบเลี้ยงด้านบนเชื่อมกับตัวเกสร

ปกติดอกกล้วยไม้จะมีการบิดหรือโค้งงอของก้านดอกและรังไข่ เพื่อหันให้ปากซึ่งอยู่ด้านบนของดอกตูมเปลี่ยนตำแหน่งเป็นอยู่ด้านล่างของดอกบาน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เอื้อต่อการลงเกาะของกามทูต แต่ดอกตัวเมียของ Catasetum ไม่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ปากของดอกอยู่ด้านบนขณะที่ปากของดอกตัวผู้นั้นอยู่ด้านล่างตามปกติ ดอกกล้วยไม้อาจมีกลิ่นซึ่งอาจหอม ฉุน หรือเหม็น เพื่อล่อกามทูต กลิ่นเหล่านี้ถูกสร้างจากต่อมกลิ่น ซึ่งอาจอยู่ที่กลีบเลี้ยง กลีบดอกหรือปากก็ได้ และการผลิตกลิ่นนี้ยังอาจเกิดขึ้นเฉพาะช่วงเวลาที่กามทูตออกหากิน หรืออาจเกิดขึ้นตลอดเวลาก็ได้เช่นกัน

ฝักและเมล็ดกล้วยไม้

หลังจากการถ่ายเกสร รังไข่ซึ่งอยู่ระหว่างก้านดอกและดอกจะบวมพอง ดอกเป็นผลหรือฝักภายในฝักกล้วยไม้จะมีโพรง 1 ช่อง ซึ่งเป็นที่อยู่ของเมล็ด ฝักของกล้วยไม้แต่ละชนิดจะใช้เวลาในการพัฒนาแตกต่างกัน ตั้งแต่ไม่กี่สัปดาห์จนถึงเกิน 1 ปี ซึ่งเมื่อฝักแก่เต็มที่แล้วจะแตกตามยาวเพื่อปลดปล่อยเมล็ดออกมา

เมล็ดกล้วยไม้มีขนาดเล็กมากมีลักษณะคล้ายลูกรักบี้ มีขนาดเล็กมากมีแต่คัพภะ ไม่มีอาหารสะสมจึงเบา สะดวกในการกระจายพันธุ์ด้วยลมเป็นระยะทางไกลๆ มีสีแตกต่างกัน เช่น สีน้ำตาล สีเทา สีเหลืองและสีขาว จำนวนเมล็ดต่อฝักนั้นจะต่างกันตามชนิดของกล้วยไม้ โดยมีตั้งแต่หลักพันจนถึงหลักล้าน

พันธุ์กล้วยไม้

กล้วยไม้ตัดดอกนั้นมีอยู่หลายพันธุ์จำแนกได้ตามลักษณะการเจริญเติบโตและการออกดอกได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. พวกที่มีการเจริญเติบโตออกดอกช้า และผสมพันธุ์ใหม่ได้พันธุ์ดียาก มีผู้ผสมพันธุ์ใหม่น้อยราย จึงมีการเปลี่ยนพันธุ์ยาก การปลูกยากทำให้ราคาดอกค่อนข้างจะคงที่ ได้แก่ สกุล ออนซิเดียม (Oncidium) สกุลแคทลียา (Cattleya) และสกุลใกล้เคียงแวนด้า (Vanda) สกุล แอสโคเซ็นดา (Ascocenda) สกุลอะแรนดา (Aranda) และสกุลม็อคาร่า (Mokara) เป็นต้น

2. พวกที่มีการเจริญเติบโตเร็ว ออกดอกเร็ว ผสมพันธุ์ใหม่ได้ง่าย มีผู้นิยมผสมพันธุ์ใหม่จึง มีพันธุ์ออกมาใหม่เสมอ จึงมีการเปลี่ยนพันธุ์ปลูกเร็วทำให้พันธุ์เก่ามีราคาตกเร็ว เช่น สกุลหวายลูก ผสม (Dendrobium Hybrid) เป็นต้น

สำหรับกล้วยไม้สกุลหวาย (Dendrobium) ซึ่งเป็นสกุลที่ใหญ่ที่สุด เนื่องมากจากมีอยู่ตามธรรมชาติมากมายหลายชนิด มีรูปร่างลักษณะทั้งดอก ใบ และลำลูกกล้วยแตกต่างกันออกไปอย่างกว้างขวาง เป็นกล้วยไม้ที่มีการเจริญเติบโต และรูปทรงแตกกอ คือ เป็นกล้วยไม้ที่มีลำลูกกล้วยเมื่อลำต้นเจริญเต็มที่แล้วจะแตกหน่อเป็นหน่อใหม่ และเป็นกอ มีลำลูกกล้วยเป็นปล้องๆ ใบจะเกิดที่ข้อของปล้องสลับข้อไปทางซ้ายและขวาด้านข้างของลำต้น ขนาดลำต้นหรือลำลูกกล้วยมีตั้งแต่เล็กสูงเพียงประมาณ 1 ซม. จนถึง 1.5 ซม. มีระบบรากเป็นแบบรากกึ่งอากาศ นักพฤกษาศาสตร์ ได้จำแนกหวายออกเป็นหมู่ประมาณ 20 หมู่ และมากกว่า 1,000 ชนิดพันธุ์ อย่างไรก็ตาม กล้วยไม้สกุลหวายที่ปลูกเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายแยกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

ชนิดที่ 1 หวายป่าของไทย เป็นกล้วยไม้ที่มีความสวยงาม มีสีสดใส มีก้านช่อสั้น เหมาะสำหรับไว้ดูเล่น และเพื่อการค้นคว้าเป็นแนวทางในการปรับปรุงพันธุ์ กล้วยไม้ชนิดนี้ ได้แก่ พวกเอื้องต่างๆ อาทิ เอื้องผึ้ง เอื้องหม่อนไข่ เอื้องเหลืองจันทบูร เอื้องบวกหยวก เอื้องช้างน้อย เอื้องมัจฉานุ เอื้องเงินหลวง เอื้องเงิน เอื้องสายน้ำครั่ง เอื้องสายประสาท เอื้องสายวิสูตร เอื้องคำ และแววมยุรา เป็นต้น

ชนิดที่ 2 หวายต่างประเทศ เป็นหวายที่มีความสำคัญทางการค้า คือ ปลูกเลี้ยง เป็นหวาย ตัดดอกขายกิน ได้แก่ บาบาร่า ไดมอนด์ แทนนา นิวซาบิน ทับทิม ไวบาฮู ขาว4N ขาวดอกโต ไม้ ขาวบางเซียน และเหลืองประติมา เป็นต้น

พันธุ์กล้วยไม้ที่นิยมนำมาเพาะปลูกและส่งเสริมในปัจจุบันในการส่งออกจะเป็นสกุลหวาย (Dendrobium) ได้แก่ โซเนีย (Sonia) ขาวสนาน (Sanan White) แอนนา (Anna) ซากุระ (Sakura)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ซาบิน (Sabin) อินทวงศ์ (Intawong) ไวปาฮู (Waipahu) ขาว 5 เอ็น (Walter Oumae 5n) ร้อยละ 80 ที่เหลือเป็นสกุลอื่นๆ ได้แก่ สกุลออนซิเดียม (Oncidium) ได้แก่ โกลเด้นชาวเวอร์ (Golden Shower) โกวเวอร์ แรมเซย์ (Gower Ramsey) สกุลม็อคคาร่า (Mokara) ได้แก่ พรรณี (Panee) จักก๊วน (Chark Kuan) คาลิปโซ (Calypso) และสกุลอะแรนดา (Aranda) ได้แก่ คริสติน (Christine)

ปัจจัยที่ทำให้กล้วยไม้มีการเจริญเติบโต

สภาพแวดล้อม

ต้องเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของกล้วยไม้แต่ละพันธุ์ ควรปรับให้คล้ายกับสภาพแวดล้อมในแหล่งกำเนิดของกล้วยไม้เหล่านั้น ได้แก่ อุณหภูมิ ความเข้มของแสง จำนวนชั่วโมงแสงต่อวัน และความชื้นสัมพัทธ์ เป็นต้น เนื่องจากกล้วยไม้มีมากมายหลายชนิด ดังนั้นความต้องการของสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เพื่อความสมบูรณ์ของในแต่ละชนิด จึงควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามที่ตลาดต้องการ

น้ำ

ในต้นพืชมีน้ำเป็นส่วนประกอบมากกว่าร้อยละ 90 แสดงว่า น้ำเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการเจริญเติบโต และคุณภาพน้ำต้องดี pH ประมาณ 6.2 – 7.2 ไม่เป็นพิษต่อระบบรากและใบ คุณภาพน้ำจึงมีความสำคัญ น้ำฝนถือว่าเป็นน้ำที่มีคุณภาพดีที่สุด รองลงมา คือ น้ำจากแม่น้ำ ลำคลองและน้ำประปา แต่ถ้าเป็นน้ำประปาจากบ่อบาดาลใหม่อาจมีเกลือแร่ในธรรมชาติมากที่อาจทำให้การเจริญเติบโตของต้นกล้วยไม้ผิดปกติได้ แต่ในปัจจุบันมลพิษทางอากาศและน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ อาจจะมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นควรมีการตรวจสอบคุณภาพของน้ำก่อนที่จะนำไปใช้

ธาตุอาหาร

ต้นกล้วยไม้เป็นสิ่งที่มีชีวิต ดังนั้นจึงต้องใช้ธาตุอาหารในปริมาณและชนิดที่เหมาะสมเพื่อการเจริญเติบโต ผลิใบใหม่ ออกดอก และออกหน่อใหม่ แร่ธาตุที่พืชต้องการในปริมาณมากคือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โปแตสเซียม แคลเซียม และแมกเนเซียม ซึ่งต้องได้จากปุ๋ยเนื่องจากการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้ปลูกบนดิน ส่วนแร่ธาตุอื่นอาจไม่จำเป็นในการปลูกกล้วยไม้ เพราะเป็นส่วนน้อยมากจึงไม่จำเป็นต้องเสริมเข้าไป แต่การใช้ปุ๋ยต้องมีการควบคุมถ้ามีการใช้ที่มากเกินไปก็จะมีผลเสียกับต้นกล้วยไม้ได้

ศัตรู โรค และวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูของกล้วยไม้

กล้วยไม้เป็นไม้ดอกไม้ประดับมีจุดขายอยู่ที่ความสวยงาม ศัตรูของกล้วยไม้แบ่งเป็น โรค แมลงและวัชพืช ดังนั้นการกำจัดศัตรูของกล้วยไม้เป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่มารบกวนเพื่อให้ต้นสมบูรณ์และได้ดอกที่มีคุณภาพได้ขนาดตรงตามที่ตลาดต้องการ

โรค

1. โรคดอกราสนิม ระบาดในช่วงฤดูฝน หรือสภาพที่มีน้ำค้างลงจัด ฉีดพ่นด้วยสารเคมี แมนโคเซป สลับกับโพรไดโอน

2. โรคเน่าดำหรือโรคยอดเน่า จะเข้าทำลายทุกส่วนของกล้วยไม้ เมื่อพบต้นที่เป็นโรคทั้งต้นให้เผาทำลาย แต่ถ้าเป็นบางส่วนควรตัดส่วนที่เป็นโรคทิ้ง สารเคมีที่ใช้ เช่น ฟอสฟออรัสกอซิค เมธาแลคซิล เบโนมิล หรือแมนโคเซป

3. โรคใบปื้นเหลือง ระบาดตั้งแต่ปลายฤดูฝนถึงต้นฤดูหนาว ใช้สารเคมีคาร์เบนคาซิม เบนโนมิล หรือแมนโคเซป

4. โรคใบจุดหรือใบขี้กลาก ใช้สารคาร์เบนคาซิมสลับกับแมนโคเซป

5. โรคแอนแทรกโนส ใช้สารแคปแทน คาร์เบนคาซิม หรีแมนโคเซป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แมลง

1. เพลี้ยไฟ วิธีป้องกันกำจัด ทำลายพืชอาศัย เช่น พืชตระกูลแตง มะเขือ ถั่ว หรือใช้สารเคมีอิมิดาคลอพริด อะเซทตามิพริด อะบาเมคติน พิโพรนิล ไฮเปอร์เมทรินหรือโฟซาโลน

2. แมลงวันกล้วยไม้ตัดดอก วิธีป้องกันกำจัดใช้สารคาร์โบซิลแฟน หรือไฮเปอร์เมทริน/ โฟซาโลน

3. หนอนกระทู้หอม จะเข้าทำลายโดยการกัดกินดอกและใบเกิดเป็นรอยแหว่ง วิธีป้องกันกำจัดใช้เชื้อไวรัส NPV เชื้อแบคทีเรียBt คลอฟลูอาซูรอน และไดอะเฟนไทยูรอน

ศัตรูอื่นๆ

หอยทาก ใช้สารเมททิลโอคาร์นิโคลซาไมค์ เป็นต้น

เครื่องปลูกและภาชนะปลูก

ต้องเลือกให้เหมาะสมกับระบบรากของกล้วยไม้ เนื่องจากการปลูกกล้วยไม้บางสกุลนั้นจำเป็นต้องใช้เครื่องปลูกเพื่อให้กล้วยไม้ตัดดอกเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ในสมัยก่อนมักใช้เครื่องปลูกที่เป็นถ่านใส่ลงในภาชนะ ได้แก่ กระถาง กะบะและกระเช้า กระถางกล้วยไม้จะเป็นภาชนะที่ใช้ในการปลูกกล้วยไม้ตัดดอกในลักษณะวางบนพื้นเรือนกระถางทำด้วยดินเผาเจาะรู เพื่อให้มีการระบายความร้อน ส่วนกระเช้านั้นทำด้วยไม้เป็นภาชนะที่ใช้ปลูกเลี้ยงในลักษณะแขวน ปัจจุบันการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสกุลหวายนั้นผู้ปลูกเลี้ยงบนกาบมะพร้าว แล้วนำไปวางบนพื้นเรือนกล้วยไม้โดยไม่ต้องไปใส่ในกระถาง กะบะหรือกระเช้า ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ส่วนหนึ่ง แต่เนื่องจากกาบมะพร้าวมีคุณสมบัติในการอุ้มน้ำสูง บางครั้งจะเป็นอันตรายต่อระบบรากของกล้วยไม้ได้ โดยเฉพาะสกุลหวายจะมีปัญหามาก จึงต้องมีการดัดแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการใช้ต่อไป การเลือกเครื่องปลูกควรเลือกใช้เครื่องปลูกที่มีคุณภาพดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ยังไม่อุ้มน้ำมากเกินไป ระบบรากจะเสีย ใช้ได้ทนทาน เนื่องจากต้นกล้วยไม้เป็นพืชอายุยืน มีการเจริญเติบโตต่อเนื่องนาน หลายปี ดังนั้นเครื่องปลูกควรมีอายุนานกว่า 3 ปี ต้องไม่ยุ่ยง่าย เช่น กาบมะพร้าว ใยมะพร้าว ถ่าน หิน

2. สะอาด ปราศจากเชื้อโรค และสารพิษที่จะเป็นอันตรายต่อระบบราก

3. ไม่อุ้มน้ำจนแฉะ ดูดซับน้ำในปริมาณที่พอจะรักษาความชื้นไว้รอบราก และมีการระเหยน้ำออกได้

4. ใช้ง่าย เพื่อให้สะดวกในการปลูก เป็นการช่วยประหยัดเวลาได้มากขึ้น

5. หาง่าย ราคาถูก ราคาต่อต้นไม่ควรเกิน 1 บาท ถ้าหายากและราคาแพงจะไม่เหมาะกับการปลูกเป็นการค้า

เครื่องปลูกกล้วยไม้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ชนิดที่ดูดซับน้ำได้มาก เหมาะสำหรับใช้เป็นแหล่งปลูกที่มีฝนตกน้อย ต้องรดน้ำเกือบตลอดปี เก็บความชื้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ได้แก่ กาบมะพร้าว ควรเลือกใช้กาบที่แก่จัด ซึ่งจะผุช้ากว่ากาบจากผลไม่แก่ใช้งานได้ดีในช่วง 2 ปีแรก หลังจากนั้นจะเริ่มผุ กาบมะพร้าวเมื่อผุจะอมน้ำเกิดตะไคร่และเชื้อรา ทำให้ผุเร็วยิ่งขึ้น และมีการสะสมของเกลือแร่หรือปุ๋ยที่รดลงไปเป็นพิษต่อราก

2. ชนิดที่ดูดซับน้ำได้น้อย เหมาะสำหรับต้นกล้วยไม้ที่ชอบเครื่องปลูกที่แห้งเร็ว ถ้าเครื่องปลูกอมน้ำ จะทำให้เน่าได้ง่ายหรือสำหรับการปลูกในท้องถิ่นที่มีฝนตกชุก เครื่องปลูกเหล่านี้ ได้แก่ ถ่าน กระถางแตก หิน หินภูเขาไฟ หรือปลูกลงในกระถางเปล่า

การปลูกกล้วยไม้ในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน บริเวณที่ไม่มีฝนตกชุกติดต่อกันนานหลายวัน ควรใช้กาบมะพร้าว ถ้าเป็นที่ฝนตกชุกมาก เช่น ภาคใต้ ควรจัดวางให้กาบมะพร้าวระเหยน้ำได้มาก หรือทำหลังคากันฝน หรือเลือกใช้เครื่องปลูกชนิดอื่นที่ไม่อมน้ำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฤดูกาล

ฤดูกาลมีผลอย่างมากเนื่องจากกล้วยไม้เป็นสินค้าทางเกษตร ลักษณะการให้ผลผลิตย่อมเป็นไปตามฤดูกาล ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ได้เป็นไตรมาสเพื่อความสะดวกและถูกต้องในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะแตกต่างจากฤดูกาลที่เป็นดินฟ้าอากาศเฉลี่ยหนึ่งถึงสองเดือนแล้วแต่สภาวะอากาศในปีนั้นๆ โดยแบ่งไว้ดังนี้

1. ไตรมาสที่ 1 อยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมนั้น จะเป็นช่วงที่ปริมาณผลผลิตจะไม่ค่อยมาก แต่ปริมาณความต้องการของประเทศผู้นำเข้าจะมาก เพราะในแทบทวีปยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น อากาศจะหนาวเย็นและเป็นช่วงที่ขาดแคลนดอกไม้ที่ปลูก ได้ในประเทศ ความต้องการกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยจึงมาก จึงทำให้ราคาในช่วงนี้อาจสูงกว่าปกติ

2. ไตรมาสที่ 2 อยู่ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่มีเทศกาลต่างๆ ในต่างประเทศ ประกอบกับเป็นช่วงหยุดภาคฤดูร้อนทำให้ปริมาณการใช้ดอกไม้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ผลผลิตในประเทศไทยจะลดลงเนื่องจากอากาศที่ร้อน ดังนั้นจะทำให้ราคาจำหน่ายสูงขึ้น

3. ไตรมาสที่ 3 อยู่ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ในช่วงนี้ปริมาณกล้วยไม้ตัดดอกในประเทศมีจำนวนมาก และประกอบกับเป็นช่วงวันหยุดพักร้อนประจำปีของยุโรป และประเทศญี่ปุ่น เพราะตรงกับฤดูร้อนของประเทศนั้นๆ ผู้คนส่วนใหญ่จะไปเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งในช่วงนี้ ปริมาณความต้องการกล้วยไม้ตัดดอกจะน้อยลง ราคาก็ลดลงเพราะปริมาณผลผลิตมีมาก

4. ไตรมาสที่ 4 อยู่ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ในช่วงนี้ปริมาณความต้องการของผู้นำเข้าจะเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นช่วงเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ และเป็นช่วงที่หมดฤดูพักร้อนของต่างประเทศ ในช่วงนี้ปริมาณกล้วยไม้ตัดดอกจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นและมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การผลิตกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออก

พื้นที่เพาะปลูกและแหล่งผลิต

พื้นที่ในประเทศไทยที่เหมาะสมในการเพาะปลูกกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อใช้ในการเชิงธุรกิจ ครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พื้นที่เพาะปลูกกระจายใน 10 เขต ได้แก่ เขตราษฎร์บูรณะ เขตบางบอน เขตจอมทอง เขตภาษีเจริญ เขตตลิ่งชัน เขตทุ่งครุ เขตทวีวัฒนา เขตบางขุนเทียน และเขตหนองแขม โดยร้อยละ 92.8 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายที่เหลืออีก ร้อยละ 7.2 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลอื่นๆ เช่น สกุลมอคคาร่า สกุลออนซิเดียม สกุลแวนด้า สกุลคัทลียา สกุลอะแรนด้า เป็นต้น จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่เพาะปลูกใน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ บางแสน อำเภอเมือง อำเภอสามพราน อำเภอดอนตูม อำเภอนครชัยศรี อำเภอกำแพงแสน และเขตพุทธมณฑล โดยร้อยละ 93.6 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายที่เหลืออีกร้อยละ 6.4 เป็น กล้วยไม้ตัดดอกสกุลอื่นๆ จังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่เพาะปลูกใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางใหญ่ อำเภอเมือง อำเภอบางกรวย อำเภอปากเกร็ด อำเภอไทรน้อย และอำเภอบางบัวทอง โดยร้อยละ 93.1 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายที่เหลืออีกร้อยละ 6.9 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลอื่นๆ จังหวัด ราชบุรีมีพื้นที่เพาะปลูกใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมือง อำเภอบางแพ อำเภอ ดำเนินสะดวก อำเภอผึ้งหลวง และอำเภอโพธาราม โดยร้อยละ 96.5 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุล หวายที่เหลืออีกร้อยละ 3.5 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลมอคคาร่า สกุลออนดิเซียม สกุลแวนด้า และ สกุลแอสโคเซนต้า จังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่เพาะปลูกใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบน โดยร้อยละ 98.9 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายที่เหลืออีกร้อยละ 1.1 เป็น กล้วยไม้ตัดดอกสกุลอื่นๆ จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่เพาะปลูกใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง และ อำเภอสามโคก โดยร้อยละ 78.9 เป็นกล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวาย ร้อยละ 1.5 เป็นสกุลมอคคาร่า สกุลอะแรนด้า และสกุลแอสโคเซนต้า ส่วนสกุลแวนด้า ร้อยละ 13.6 และสกุลคัทลียาร้อยละ 3.0

ประเภทของการผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก

1. การผลิตดอก เป็นการปลูกกล้วยไม้พันธุ์เพื่อตัดดอกจำหน่ายโดยตรง หรือผลิตเพื่อตัดช่อดอกส่งบริษัทที่รับสั่งซื้อมา ต้นกล้วยไม้จะต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างดี เพื่อให้ช่อดอกที่ได้มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแต่ละบริษัท สำหรับช่อดอกที่ไม่ได้มาตรฐานก็จะส่งขายตลาดภายในประเทศ พ่อค้าส่งออกส่วนมากจะค้ากล้วยไม้สกุลหวายมากกว่าร้อยละ 80 ที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เหลือจะเป็นสกุลอื่นๆ โดยพ่อค้าส่งออกจะไปซื้อกล้วยไม้ที่สนด้วยตนเอง และหรือเกษตรกรส่งไปให้ที่บริษัทโดยเฉลี่ยปริมาณรับซื้อกล้วยไม้ของบริษัทส่งออกแต่ละรายประมาณ 50,000 ช่อต่อสัปดาห์ บางช่วงผลผลิตมีมากจะรับซื้อมากกว่า 100,000 ช่อต่อสัปดาห์ สำหรับบริษัทส่งออกรายใหญ่ในฤดูฝนรับซื้อวันละ มากกว่า 1,000,000 ช่อ ฤดูร้อนประมาณวันละ 50,000 ช่อ

2. การผลิตต้นเป็นการปลูกต้นกล้วยไม้เพื่อการส่งออก เนื่องจากกล้วยไม้ของประเทศไทยเป็นกล้วยไม้ลูกผสมจำนวนมาก ทั้งชนิดพันธุ์ ลักษณะดอก สีดอก หลากหลายเป็นที่ต้องการของตลาดโลก เพื่อนำไปปลูกเลี้ยงเพื่อประดับอาคารและสถานที่

3. การผลิตเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในสภาพปลอดเชื้อ เป็นบริการรับจ้างการผลิตเพาะเมล็ดและเนื้อเยื่อในสภาพปลอดเชื้อ เพื่อขยายพันธุ์ให้กับเจ้าของสวนกล้วยไม้ทั้งภายในและส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ

การคัดเกรดและการรมควัน

ลักษณะกล้วยไม้ตัดดอกเป็นช่อดอกที่มีมาตรฐานกำหนดมีลักษณะตรงตามพันธุ์ เพื่อตรงความต้องการของตลาดคุณภาพขั้นต่ำต้องปฏิบัติตามอย่างถูกต้องตามกระบวนการเก็บเกี่ยวและการดูแลหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่ออยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทางซึ่งทุกขั้นของมาตรฐานกล้วยไม้ตัดดอกจะต้องมีลักษณะที่ดีไม่มีดอกร่วงและดอกเสีย ปราศจากโรคและศัตรูพืช ปราศจากความเสียหายอันเนื่องจากโรคและศัตรูพืช

ซึ่งมีการแบ่งเป็นชั้นคุณภาพต่างๆ ขนาดของกล้วยไม้โดยทั่วๆ ไปที่รับซื้อมีอยู่ 4 ขนาด คือ

ชั้นพิเศษ	(Extra class)	ขนาดยาวพิเศษ	ประมาณ 60 ซม. ขึ้นไป
ชั้นหนึ่ง	(Class I)	ขนาดยาว	ประมาณ 50 – 60 ซม.
ชั้นสอง	(Class II)	ขนาดกลาง	ประมาณ 35 – 50 ซม.
ชั้นสาม	(Class III)	ขนาดสั้น	ประมาณต่ำกว่า 35 ซม.

เมื่อแบ่งตามสกุลของกล้วยไม้ลักษณะของกล้วยไม้ตัดดอกที่ใช้ในการส่งออกจะแตกต่างกับที่จำหน่ายในประเทศที่ส่วนใหญ่นั้นจะก้านยาวแข็งแรงมีดอกบานน้อยกว่าดอกตูม ในขณะที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กล้วยไม้ตัดดอกที่ใช้ในประเทศดอกบานมากกว่า ซึ่งมาตรฐานที่กำหนดนี้โดยสากลและใช้ในการประกวดกล้วยไม้ตัดดอกด้วย โดยทั่วไปราคากล้วยไม้ตัดดอกที่รับซื้อเฉลี่ยดังนี้ คือ ขนาดยาวพิเศษช่อละ 4 – 5 บาท ขนาดยาวช่อละ 3 บาท ขนาดกลางช่อละ 2 บาท ขนาดสั้นช่อละ 1.5 บาท

ในกรณีประเทศผู้ซื้อ เช่น กลุ่มสหภาพยุโรป ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐอิตาลี ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ที่ระบุไม่ให้เพลี้ยไฟติดไปกับดอกไม้ การรมคันเพื่อทำลายเพลี้ยไฟรวมทั้งไข่และตัวอ่อนด้วย สารเคมีที่นิยมใช้ในการรมควันกล้วยไม้ตัดดอกคือ เมธิลโบร์ไมด์ โดยใช้อัตราส่วน 0.9 – 1.5 ปอนด์ต่อ 10,000 ลูกบาศก์ฟุต เวลาที่ใช้ในการรมควันนานประมาณ 1.5 – 2.0 ชั่วโมง อุณหภูมิที่ใช้ไม่เกิน 30 องศาเซลเซียส ในตู้รมขนาด 3 x 3 x 2.5 เมตร จะสามารถฆ่าเพลี้ยไฟทุกระยะการเจริญเติบโตได้ในระยะเวลา 16 ชั่วโมง หลังจากการรม ขั้นตอนต่อไปนำกล้วยไม้ที่ผ่านการรมเมทธิลโบรไมด์ตามที่กำหนดเก็บไว้ในห้องเย็นมีอุณหภูมิระหว่าง 5 – 12 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ 85 – 95 เป็นเวลา 1 – 2 ชั่วโมง

การขนส่งภายในประเทศ

การขนส่งกล้วยไม้ตัดดอกที่ตัดจากสวนก่อนที่จะนำไปตัดแต่งและคัดแยกเพื่อที่นำไปบรรจุในกล่องกระดาษพร้อมที่จะส่งไปยังสนามบิน ควรใช้รถขนส่งที่อุณหภูมิอยู่ในช่วง 10 – 15 องศา เซลเซียส เพื่อช่วยรักษาคุณภาพของกล้วยไม้ตัดดอกเพราะการที่อุณหภูมิต่ำจะช่วยทำให้กล้วยไม้ ตัดดอกลดการหายใจ การคายน้ำ และการสร้างเอทธิลีน การวางกล่องควรให้มีช่องว่างเพื่อให้ ความเย็นเข้าได้ทั่วถึง ดังนั้นการเรียงกล่องต้องคำนึงถึงการไหลเวียนของอากาศด้วย

การขนส่งระหว่างประเทศ

สายการบินที่บริการส่งกล้วยไม้ไปต่างประเทศ จะมีทั้งเที่ยวบินที่ขนส่งผู้โดยสารและเที่ยวบินที่ขนส่งเฉพาะสินค้า ได้แก่ สายการบินไทย (TG) ซึ่งส่วนใหญ่ส่งไปประเทศญี่ปุ่น สายการบินลุฟแทนซ่า (Lufthansa) และแควนตัส (Quantas) บริการส่งไปทวีปยุโรป สายการบินนอรธ์เวสต์ (Northwest) บริการส่งไปประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีสายการบินของประเทศญี่ปุ่น เช่น เจแปนแอร์ไลน์ (JAL) ออลนิปปอน แอร์เวย์ (ANA) นิปปอนคาร์โกแอร์ไลน์ (Nippon Airlines) เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัญหาทางการผลิต

1. ขาดแคลนกล้วยไม้พันธุ์ใหม่ๆ เนื่องจากการพัฒนา ปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ในปัจจุบันมีน้อย เนื่องจากการขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมีบทบาทมากขึ้น ทำให้การขยายพันธุ์ทำได้ ง่ายขึ้น และพันธุ์ที่ได้อาจจะเกิดการกลายพันธุ์ขณะเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ทำให้เกษตรกรสนใจในการ ผสมพันธุ์น้อยลง นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องของการคุ้มครองพันธุ์ที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ปรับปรุงสาย พันธุ์ไม่ยอมปล่อยพันธุ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาด (สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย, 2544)

2. เทคโนโลยีการผลิตและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวยังไม่เหมาะสม เกษตรกรขาดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตให้ดีขึ้น เช่น การให้น้ำ ปุ๋ย ขาดเทคโนโลยีด้านวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว การขนส่งดอกไม้เพื่อนำไปบรรจุหีบห่อยังไม่เหมาะสม ตลอดจน ขาดความรู้ในการใช้สารเสริมคุณภาพดอกไม้ ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ ซึ่งสาเหตุที่สำคัญของ การขาดเทคโนโลยีเหล่านี้ เนื่องมาจากขาดางานวิจัยรองรับและขาดการประสานงานเชื่อมโยงกัน ระหว่างเกษตรกร ผู้ส่งออก และรัฐบาล (ชัยเชษฐ์ ดิเรกสุนทร, 2543)

3. จากการศึกษาของอภิสิทธิ์และคณะปี 2541 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และขนาดสวนเล็กเกินไป สาเหตุเพราะค่าใช้จ่ายของสาร เคมี ปุ๋ย แรงงาน โรงเรือนปลูกกล้วยไม้มีราคาแพง และราคาที่ดินที่สูง

4. ลักษณะรูปแบบการผลิตของเกษตรกรมีความกระจัดกระจายและสวนกล้วยไม้มีขนาดเล็ก ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนไม่สามารถเข้าไปปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง และยังทำให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองน้อยในการซื้อปัจจัยการผลิต

5. การดูแลและการจัดการภายในสวนไม่ดีเท่าที่ควรมีโรคและแมลงรบกวน ได้แก่ เพลี้ยไฟที่ติดไปกับดอกกล้วยไม้ส่งออกทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำและคุณภาพผลผลิตต่ำ จึงทำให้ตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรปซึ่งมีความเข้มงวดมากในด้านของสุขอนามัยพืชกีดกันการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย (สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย, 2554)

6. ปริมาณและคุณภาพไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด คือ ช่วงฤดูฝนมีปริมาณการผลิตกล้วยไม้ตัดดอกจำนวนมากและคุณภาพดี แต่ตลาดต่างประเทศมีความต้องการน้อย ทำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ให้เกิดปัญหาราคาตกต่ำ ส่วนในช่วงฤดูแล้วซึ่งเป็นนอกฤดูกาลการผลิตปริมาณการผลิตจึงน้อย แต่ตลาดต่างประเทศมีความต้องการมาก เนื่องจากไม่สามารถผลิตดอกไม้ในฤดูหนาวได้ (สำนักเศรษฐกิจการเกษตร, 2554)

7. ขาดความเชื่อมโยงและร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างเกษตรกร ผู้ส่งออก รัฐบาล และภาคเอกชน ในการวางแผน และจัดการการผลิตจนถึงการส่งออก เพื่อให้สินค้ามีมาตรฐานทั้งด้านราคาและคุณภาพ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554)

องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกล้วยไม้

ประเทศไทยนั้นมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในด้านการผลิตและองค์กรเกษตรกรที่มีศักยภาพในการพัฒนาการผลิตกล้วยไม้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ได้แก่

1. กรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่ในการรวบรวมศึกษาพันธุ์กล้วยไม้ พัฒนาพันธุ์ศึกษาวิจัย โรคและแมลงศัตรูพืช

2. กรมส่งเสริมการเกษตร จะดำเนินการส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกร ให้การฝึกอบรมทางวิชาการแก่กลุ่มเกษตรกร ตลอดจนเผยแผ่ความรู้ให้แก่เกษตรกรและประชาสัมพันธ์กล้วยไม้ของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จัก

3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นแหล่งวิชาการด้านการผลิตกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการค้า

4. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะมีบทบาทโดยเป็นแหล่งเงินกู้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้เพื่อให้เกิดสภาพคล่องทางการผลิต

5. กรมการค้าต่างประเทศ ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการตลาดของกล้วยไม้ตัดดอกให้แก่ผู้ส่งออกของประเทศไทยไทยและลูกค้าในตลาดต่างประเทศ จัดแสดงกล้วยไม้ตัดดอกในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นตัวกลางให้ผู้ส่งออกของประเทศไทยพบกับลูกค้าในต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. กรมส่งเสริมการส่งออก ทำหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกทางด้านการให้สินเชื่อ เพื่อสนับสนุนการผลิตและการส่งออกของกล้วยไม้ตัดดอก และเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวกับการค้ากล้วยไม้ตัดดอก

7. สมาคมพฤกษชาติแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการพัฒนาการผลิตและส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ประเภทต้นกล้วยไม้

8. สมาคมผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกขอประเทศไทย เป็นสมาคมที่ประกอบด้วยผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกเป็นสมาชิก (ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่) เป็นตัวแทนของผู้ส่งออกในการเจรจาปัญหาการส่งออกกับภาครัฐและผู้ส่งออกด้วยกันเอง

9. สมาคมชมรมผู้ปลูกกล้วยไม้ในระดับท้องถิ่น โดยสมาคมเหล่านี้ทำหน้าที่ในการพัฒนา กล้วยไม้ในท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับสมาคมระดับประเทศ

สภาพการณ์ตลาดกล้วยไม้ตัดดอก

เมื่อเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ตัดดอกในประเทศไทย ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะทำการขายให้แก่พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น และผู้ส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยตลาดกล้วยไม้ตัดดอกแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ตลาดในประเทศ กล้วยไม้ตัดดอกที่จำหน่ายตลาดในประเทศนั้นอาจเรียกว่า ไม้ตลาด หมายถึง กล้วยไม้ตัดดอกที่ไม่ได้มาตรฐานของกล้วยไม้ตัดดอกส่งออกนอกประเทศ อาจมีสาเหตุเนื่อง จากก้านช่อดอกสั้น ดอกร่วง ดอกจะบานมากกว่าดอกตูม ก้านช่อดอกมีโรคและแมลงเข้าทำลาย เป็นต้น กล้วยไม้ตัดดอกที่จำหน่ายในประเทศแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 ตลาดขายส่ง แหล่งขายส่งที่สำคัญของกล้วยไม้ตัดดอกในประเทศอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้แก่ ปากคลองตลาด ตลาดสี่มุมเมือง และตลาดไท เป็นต้น ปัจจุบัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายที่จะสร้างตลาดกลางในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะเป็นแหล่งรับซื้อและจำหน่ายกล้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย เนื่องจากตลาดปากคลองตลาดมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะพัฒนาให้เป็นตลาดมาตรฐานสากลเพื่อรองรับสินค้ากลุ่มนี้ของประเทศได้ เนื่องจาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถาน ที่คับแคบและแออัด ทำให้มีความจำเป็นที่จะจัดตั้งตลาดกลางเพื่อยกระดับมาตรฐานตลาดไม้ ดอกไม้ประดับให้สูงขึ้น และเป็นการพัฒนาระบบการผลิตการตลาดขึ้นมาใหม่ เพื่อการส่งออกโดยตรง

ผู้ประกอบธุรกิจในกรุงเทพฯ ส่วนมากจะจำหน่ายสินค้าเพียงประเภทเดียวกล่าวคือ จะจำหน่ายกล้วยไม้ตัดดอกหรือต้นกล้วยไม้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากธุรกิจประเภทนี้ต้องใช้ความประณีตละเอียดอ่อนและต้องมีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ การรับซื้อกล้วยไม้ของผู้ค้าส่งส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้ที่มาจากแหล่งผลิตในเขตบางแค หนองแขม ตลิ่งชัน สามพราน เป็นต้น โดยผู้ค้าส่งจะออกไปรับซื้อจากตัวแทนและจากเกษตรกรเอง ส่วนการรับซื้อจะทำการซื้อขายกันตอนเช้ามืดระหว่างเวลา 03.00 – 05.00 น. และในเวลากลางคืนระหว่างเวลา 20.00 – 23.00 น. กล้วยไม้ตัดดอกที่นำส่งให้พ่อค้าที่ตลาดนั้นจะถูกบรรจุไว้ในเข่งแล้วเอากระดาษนำมาปิดหรือนำใส่ไว้ในถุงพลาสติก เป็นต้น ระหว่างการขนส่งจะเน่าเสียประมาณร้อยละ 2 – 3 การชำระเงินในการซื้อขาย กล้วยไม้ตัดดอกมีอยู่ 2 วิธีคือ ชำระเป็นเงินสดทันทีเมื่อมีการส่งมอบกล้วยไม้ตัดดอกและซื้อด้วยเงินเชื่อ โดยการชำระเงินเป็นงวดๆ ประมาณ 2 – 5 วันต่อครั้ง การกำหนดราคารับซื้อของผู้ค้าส่ง จะพิจารณาถึงปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปริมาณกล้วยไม้ตัดดอกในตลาด ราคาตลาด คุณภาพ และ กำไรที่สมควรได้รับ รูปแบบของการซื้อขายจะขายแบบเป็นกำเฉลี่ยน้ำหนักกำละ 0.8 กิโลกรัม หรือมีจำนวน 80 – 100 ดอก สีกล้วยไม้ตัดดอกที่นิยมในตลาดมากที่สุด คือ ม่วง - ขาว แดง - ขาว แดงและขาว ตามลำดับ โดยเฉลี่ยดอกมีความคงทน 3 – 5 วัน การรับซื้อกล้วยไม้เป็นแบบคละทั้ง หมด คือ ไม่มีการแบ่งเกรด

สำหรับตลาดรับซื้อกล้วยไม้ตัดดอกนั้นเป็นตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ การรับซื้อ กล้วยไม้ตัดดอกไม่ต้องแข่งขันกับผู้อื่น เนื่องจากผู้รวบรวม ตัวแทน หรือผู้ค้าส่งมีข้อผูกพันกับเกษตรกร โดยอาจให้การช่วยเหลือเกษตรกรโดยการให้กู้ยืมเงินและปัจจัยอื่นๆ โดยไม่มีข้อผูกมัดกัน

1.2 ตลาดขายปลีก ผู้ค้าปลีกกล้วยไม้ตัดดอกแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ตามลักษณะการ ดำเนินงานและหน้าที่ทางการตลาด คือ ผู้ค้าปลีกในร้านจำหน่ายดอกไม้ทั่วไป ผู้ค้าปลีกในตลาด สด และผู้ค้าปลีกตามแผงลอย ผู้รับจัดดอกไม้ในวัดและโรงแรม โดยจะรับซื้อกล้วยไม้ตัดดอกจาก เกษตรกร ผู้ค้าท้องถิ่น และผู้ค้าขายส่งในกรุงเทพมหานคร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการรับซื้อของผู้ค้าปลีกมี 2 วิธี คือ ผู้ค้าปลีกออกไปรับซื้อเอง หรือมีผู้นำกล้วยไม้ตัดดอกมาขายให้ถึงที่โดยเฉพาะร้านดอกไม้และผู้รับจัดดอกไม้ในวัดและโรงแรม การกำหนดราคาซื้อขายส่วนใหญ่ผู้ค้าปลีกจะไม่มีอำนาจในการกำหนดราคารับซื้อจึงต้องรับราคาจากผู้นำไปจำหน่ายให้เท่านั้น โดยชำระเงินสดและเงินเชื่อ การจำหน่ายของผู้ค้าปลีกโดยปกติจะจำหน่ายให้ลูกค้าทั่วไปทั้งลูกค้าประจำและลูกค้าขาจร สำหรับราคาจำหน่ายนั้นไม่แน่นอนแล้วแต่การพิจารณาของผู้จำหน่าย ลักษณะของกล้วยไม้ตัดดอกที่ตลาดค้าปลีกต้องการซึ่งช่วยให้จำหน่ายได้มากขึ้น คือ สวย บานทน ช่อดอกดี ฟอร์มดอกดี และเป็นกล้วยไม้พันธุ์ใหม่

ส่วนปัจจัยสำคัญที่กระทบต่อจำนวนผู้ซื้อหรือปริมาณการจำหน่ายกล้วยไม้ตัดดอกของผู้ ค้าปลีกที่จะทำให้มีความต้องการกล้วยไม้ตัดดอกเพิ่มขึ้น ได้แก่ เทศกาลต่างๆ วันสำคัญทาง ศาสนา งานฉลอง เช่น งานรับปริญญา จำนวนแขกที่พักในโรงแรม จำนวนงานศพ และวันพระ นอกจากนี้ยังคงต้องพิจารณาถึงลักษณะการใช้งานเป็นสำคัญ เช่น ใช้จัดแจกัน พวงหรีด ร้อยพวง มาลัย จัดโต๊ะอาหาร เป็นต้น ซึ่งผู้ค้าปลีกส่วนใหญ่นิยมใช้กล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายมากที่สุด รอง ลงมา ได้แก่ ช่อดอกแบบออนดิเซียม แวนด้า แต่กล้วยไม้ตัดดอกที่สามารถใช้งานได้หลายรูปแบบ คือ คัทลียา

2. ตลาดต่างประเทศ กล้วยไม้ตัดดอกที่ผ่านการคัดเกรด หรือคัดคุณภาพแล้ว จะส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ หรืออาจเรียกว่า ไม้นอก ผู้รับซื้อดอกไม้เป็นบริษัทผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยปกติราคากล้วยไม้ตัดดอกจะสูงกว่าราคาจำหน่ายในประเทศ แต่กล้วยไม้ตัดดอกต้องคัดพิเศษ ดอกต้องมีคุณภาพดี ช่อดอกและจำนวนดอกตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ไม่มีดอกร่วงกลางช่อและต้องมีดอกตูมปลายช่อเสมอ การคัดแยกขนาดหรือแบ่งเกรดกล้วยไม้ตัดดอกจะแตกต่างในแต่ละประเทศ โดยทั่วไปการแบ่งเกรดจะพิจารณาจากความยาวของช่อดอก จำนวนดอกในแต่ละช่อขนาดของดอก และการเรียงตัวของดอก

ราคาจำหน่ายกล้วยไม้ตัดดอกจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามฤดูกาล ช่วงที่กล้วยไม้ตัดดอกมีราคาสูง คือ ระหว่างเมษายน - มิถุนายน ประมาณไตรมาสที่ 2 เนื่องจากเป็นช่วงฤดูร้อนผลผลิตมีออกสู่ท้องตลาดจำนวนน้อยในขณะที่ความต้องการของตลาดค่อนข้างมาก แม้แต่ตลาดภายในประเทศเองก็ตามความต้องการก็มีในปริมาณสูง เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลต่างๆ วันสำคัญทางราชการ และวันสำคัญทางศาสนา ส่วนในช่วงที่ราคาตกต่ำ คือ ระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ประมาณไตรมาสที่ 3 เนื่องจากการผลิตเข้าสู่ตลาดมาก แต่ปริมาณความต้องการปกติช่วงนี้จะไม่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่อยมีเทศกาล ดังนั้นความต้องการใช้กล้วยไม้ตัดดอกจึงมีน้อย ดังนั้นการกำหนดราคารับซื้อกล้วย ไม้ตัดดอก ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ คือ ปริมาณดอกไม้ในตลาด ราคาตลาดในวันนั้นๆ และวันที่ผ่านมา คุณภาพของกล้วยไม้ตัดดอก และกำไรที่ต้องการ ช่วงเวลาที่กล้วยไม้ตัดดอกมี ราคาแพง คือ ในฤดูแล้ง เนื่องจากมีดอกไม้เข้าสู่ตลาดน้อยและในช่วงที่มีการจำหน่ายกล้วยไม้ ตัดดอกมาก คือ ในช่วงเดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ตรงกับวันสำคัญและ เทศกาลต่างๆ ช่วงเวลาที่กล้วยไม้ตัดดอกมีราคารับซื้อต่ำ คือ ช่วงฤดูฝนและฤดูหนาว ซึ่งเป็นช่วงที่ กล้วยไม้ตัดดอกออกสู่ตลาดมาก ดังนั้นฤดูฝนระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ราคาจะถูกกว่า ฤดูหนาว

แหล่งจำหน่ายกล้วยไม้สกุลหวายในตลาดต่างประเทศที่สำคัญ คือ

ตลาดนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกที่สำคัญจากประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ตลาดเอเชีย ตลาดสหภาพยุโรป และตลาดอเมริกาเหนือ

1. ตลาดเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮ่องกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ และตะวันออกกลาง โดยที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นลูกค้าสำคัญที่สุดในเอเชียและเป็นลูกค้าประจำของประเทศไทย กล้วยไม้ที่ส่งไปประเทศญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 80 ส่งผ่านตลาดประมูล (Auction market) และที่เหลือร้อยละ 20 ขายให้ ผู้สั่งซื้อโดยตรง (Direct sales) เช่น ซูเปอร์มาเก็ต

2. ตลาดสหภาพยุโรป ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร อิตาลี สวิสเซอร์แลนด์ สวีเดน เดนมาร์ค และฟินแลนด์ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ตลาดสหภาพยุโรปจะมีความต้องการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกมากกว่าปกติ คือช่วงฤดูหนาวประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม เนื่องจากเป็นช่วงที่ดอกไม้ที่ผลิตได้ภายในประเทศมีน้อยและเป็นช่วงคริสต์มาส และปีใหม่ ส่วนช่วงฤดูร้อนประมาณเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคมความต้องการจำมีน้อย เนื่องจากดอกไม้ท้องถิ่นจะออกสู่ตลาด

3. ตลาดอเมริกาเหนือ ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดที่มีประชากรมีขนาดใหญ่และเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการบริโภคที่สูง ดังนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงเป็นตลาดส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกที่สำคัญ เป็นอันดับ 2 ของประเทศไทย ชาวสหรัฐอเมริกานิยมกล้วยไม้สกุลหวาย ได้แก่ พันธุ์มาดามปอมปาดัวร์ และซีซาร์ ลักษณะดอกใหญ่ สีสวย ช่อดอกยาว จำนวนดอกมาก อายุการใช้งานยาวนาน โดยความต้องการกล้วยไม้ตัดดอกจะเพิ่มขึ้นในช่วงเดือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤษภาคม และรองลงมาคือ พฤศจิกายนและธันวาคม ซึ่งเป็นวันหยุดในเทศกาลวันแม่ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันปีใหม่ ตามลำดับ โดยวัตถุประสงค์ของการนำกล้วยไม้ตัดดอกไปใช้ส่วนใหญ่จะใช้ในการประดับฉากประกอบการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องเรือน และการออกแบบตกแต่งภายใน ช่วงความต้องการกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยจะเป็นช่วงที่รัฐฟลอริดา รัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐฮาวาย ซึ่งทั้ง 3 รัฐ เป็นรัฐที่ปลูกกล้วยไม้เพื่อการค้าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่สามารถผลิตกล้วยไม้เพื่อสนองความต้องการของชาวสหรัฐอเมริกาได้อย่างเพียงพอ (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2554)

ส่วนความนิยมของประเทศผู้ซื้อ กล่าวคือ ผู้ซื้อของประเทศญี่ปุ่นต้องการกล้วยไม้ที่มีสีอ่อน ทรงกลม ช่อยาว ผู้ซื้อในแถบยุโรปชอบสีขาว ไม้สีเข้ม และก้านช่อยาว ประเทศสหรัฐ อเมริกาชอบสีชมพูและขาว (กรมวิชาการเกษตร, 2554)

วิถีการตลาดส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก

มี 2 ช่องทาง คือ

1. ช่องทางที่ 1 พ่อค้าส่งออกส่งผ่านตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศ แล้วลูกค้าในต่างประเทศก็จะไปติดต่อตัวแทนจำหน่ายเพื่อนำเข้าไปกำหนดราคาในตลาดประมูลส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าในแทบทวีปยุโรป โดยเฉพาะประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น เนื่องจากเป็นแหล่งค้าของอุตสาหกรรมไม้ดอกไม้ประดับที่ใหญ่ที่สุด

2. ช่องทางที่ 2 พ่อค้าส่งออกจะส่งโดยตรงให้กับพ่อค้านำเข้าในต่างประเทศ แล้วจึงกระจายต่อไปให้พ่อค้าขายส่งและพ่อค้าขายปลีก สำหรับในการส่งสินค้าเข้าไปจำหน่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา กระทำได้หลายวิธี ตั้งแต่การขายให้แก่ผู้นำเข้า การขายโดยตรงให้แก่บริษัทผู้ ขายปลีก และการขายโดยตรงให้แก่ผู้บริโภค

ในกรณีที่ผู้ผลิต และผู้ส่งออกต้องการขายโดยตรงให้แก่บริษัทผู้ขายปลีก ผู้ผลิต และผู้ส่งออกจำเป็นต้องวิจัยถึงนโยบายการค้า การรับซื้อสินค้า และลูกค้าเป้าหมายของบริษัทผู้ขายปลีก เหล่านั้นโดยละเอียด ซึ่งจะมีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับลักษณะของ ตลาด และกลุ่มผู้บริโภคในตลาดที่ร้านค้าแต่ละร้านตั้งอยู่ ปัจจุบันตลาดค้าปลีกของประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สหรัฐ อเมริกาถูกถือครองโดยบริษัทค้าปลีกขนาดใหญ่ที่มีเครือข่ายสาขาครอบคลุมตลาดเป้าหมายอย่าง กว้างขวางในลักษณะ franchise ที่เป็น super stores mass merchandise และ discount stores บริษัทเหล่านี้จะรับซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก และมีอำนาจระดับสูงในการต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่ง สินค้าในราคาถูก บริษัทจึงมีนโยบายในการผลักภาระค่าใช้จ่ายบางส่วนในการจัดการสินค้าไปให้ แก่ผู้ผลิต และผู้ส่งออกที่ทำการค้ากับบริษัท ตัวอย่างเช่น ให้จัดส่งสินค้าให้แก่บริษัทในบรรจุภัณฑ์ ที่ได้มีการจัดการเรียบร้อยแล้วพร้อมจะนำไปวางจำหน่ายได้ทันที โดยพนักงานของบริษัทไม่ต้อง เข้าไปจัดการใดๆ เป็นต้น เนื่องจากบริษัทเหล่านี้มีร้านค้าสาขากระจายอยู่ทั่วไป ดังนั้น อำนาจใน การตัดสินใจในการซื้อสินค้าสำหรับการวางจำหน่ายในร้านค้าของบริษัทเหล่านี้จึงเป็นเป็นไปในรูปแบบการกระจายอำนาจให้ผู้บริหารในแต่ละพื้นที่ทำการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เหมาะสมกับผู้บริโภค ในแต่พื้นที่ที่ร้านแต่ละแห่งตั้งอยู่ ในกรณีที่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกมีความต้องการที่จะขายโดยตรงให้ แก่ผู้บริโภคสามารถกระทำได้โดยผ่านทางการค้าในลักษณะ mail order หรือการค้าผ่านระบบ internet การดำเนินธุรกิจในลักษณะนี้จะได้ผลดียิ่งขึ้น ถ้าผู้ผลิตและส่งออกเปิดสำนักงานตัวแทน และแหล่งกระจายสินค้าขึ้นภายในประเทศสหรัฐอเมริกาเพราะจะทำให้สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและความมั่นใจให้เกิดขึ้นแก่ลูกค้า สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทและลูกค้า และยัง คงสามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า ข้ามประเทศ และค่าไปรษณียากร เป็นต้น ลดจำนวนการสูญหายของสินค้าและแคตตาล็อคที่ส่ง ถึงลูกค้า และลดปัญหาเรื่องการจัดการด้านการเงิน โดยสรุปวิถีตลาดส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไป ต่างประเทศ

ขั้นตอนปฏิบัติการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปต่างประเทศ

สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อส่งกล้วยไม้ออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศของพ่อค้าส่งออกของประเทศไทย เริ่มจากเมื่อตัดกล้วยไม้ตัดดอกจากสวนช่วงเช้า จะมีรถที่ขนส่งจากบริษัทควบคุมความเย็นระหว่าง 10 – 15 องศาเซลเซียส มายังบริษัทเพื่อตัดแต่ง ตรวจสอบคุณภาพ คัดเกรด บรรจุหีบห่อ รมควันเพื่อฆ่าเพลี้ยไฟและตัวอ่อน ทิ้งไว้เพื่อปรับอุณหภูมิก่อนที่จะขนส่งไปยังสนามบิน จัดทำพิธีการส่งออก แล้วนำขนส่งขึ้นเครื่องเพื่อรอเวลาเครื่องบินออก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กฎระเบียบที่ควบคุมสำหรับประเทศไทย

กล้วยไม้ตัดดอกมีกฎหมายและระเบียบที่ควบคุมเกี่ยวกับการส่งออก ได้แก่

1. พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

2. พระราชบัญญัติกักพืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

3. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมอีก 15 ฉบับ

4. ประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร (ฉบับที่ 93 พ.ศ. 2542)

5. ประกาศกรมวิชาการเกษตรเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกสดออกไปนอกราชอาณาจักร

ข้อกำหนดกักกันพืชของประเทศคู่ค้า

ข้อกำหนดกักกันพืชของประเทศคู่ค้า ได้ใช้รูปแบบตามการจัดข้อกำหนดด้านกักกันพืช ระบบฐานข้อมูลของ FAO Global Plant Quanrantine Information System ซึ่งประกอบด้วย

1. หน่วยที่รับผิดชอบ (Administrative authority) ได้แก่ หน่วยงานของรัฐที่กฎหมายแต่ละประเทศกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนด หลักเกณฑ์ มาตรการที่ระบุในกฎหมาย

2. กฎหมาย (Legislation) ได้แก่ กฎหมายและข้อกำหนด ประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านกักกันพืช สำหรับการนำเข้าผักและผลไม้ของแต่ละประเทศ

3. ข้อกำหนดหลัก (Main provisions) ได้แก่ ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับการนำเข้าผักและผลไม้แต่ละประเทศ เช่น กำหนดให้ขอใบอนุญาตนำเข้า (Import Permit, IP) ก่อนการนำเข้า กำหนดให้มีใบรับรองปลอดศัตรูพืช (Phytosanitary Certificate, PC) กำกับสินค้า เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีอุตสาหกรรมไม้ตัดดอกขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกแต่เนื่องจากการผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากต่างประเทศและนำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุด รองลงมา คือ ประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกา ประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบีย ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ แต่ในปัจจุบันการนำเข้าของประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มลดลงจะมีการนำเข้าจากประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากประเทศคอสตาริกามีการผลิตสินค้าอื่นส่งออกทดแทนทำให้ในอนาคตคู่แข่งจะเปลี่ยนเป็นประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียแทน ทั้งนี้ไม้ตัดดอกประเภทอื่นก็นำเข้าจากประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียมากอยู่แล้ว ลักษณะการจำหน่ายในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น Chain Store สัดส่วนร้อยละ 85 ที่เหลือจะเป็นการส่งโดยตรง (Mail Order) และใช้ในงานแสดงสินค้า การจำหน่ายกล้วยไม้ตัดดอกในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นอยู่กับเทศกาล โดยยอดขายจะเพิ่มขึ้นมากในเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นวันหยุดในเทศกาลวันแม่ รองลงมา คือ เดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นวันขอบคุณพระเจ้า และวันคริสต์มาส ตามลำดับ

กฎระเบียบการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ United States Department of Agriculture โดยอาศัยกฎหมาย Plant Quanrantine Act, August 20, 1912 (7 SC 151 – 165 and 167) as amended.ว่าด้วยเรื่อง

1. ภาษีนำเข้า กล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ยกเว้นการเรียกเก็บภาษีนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย

2. ประเทศสหรัฐอเมริกา ห้ามนำเข้าพืชและสัตว์หายากเพื่อป้องกันไม่ให้สูญพันธุ์ไปจากโลก ถ้าหากกล้วยไม้ตัดดอกชนิดที่ประเทศไทยส่งออกอยู่ในรายการพืชควบคุม ผู้ส่งออกของประเทศไทยต้องดำเนินเรื่องขอใบอนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์จากองค์กร CITES (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wide Fauna and Flora) ในประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และ ผู้นำเข้าในประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องขอใบอนุญาตนำเข้าจากองค์กร CITES ในประเทศสหรัฐ อเมริกาก่อนการนำเข้า

3. ผู้นำเข้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องขอใบอนุญาตนำเข้าซึ่งออกโดยกรมป้องกันและควบคุมโรคพืช เพื่อแสดงว่าสินค้าดังกล่าวปราศจากศัตรูพืช และความเสียหายอันเนื่องมาจากศัตรูพืช จึงจะสามารถนำเข้าและจำหน่ายในประเทศสหรัฐอเมริกาได้

4. กล้วยไม้ตัดดอกนำเข้าไปจำหน่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องบรรจุในภาชนะที่มีความทนทาน และสามารถเก็บรักษาสินค้านั้นได้เป็นอย่างดี โดยภาชนะดังกล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวสินค้าและผู้ใช้งาน ฉลากสินค้าต้องระบุรายละเอียดต่างๆ เช่น ชื่อกล้วยไม้ ชื่อสกุล ชื่อพันธุ์ ชื่อแหล่งผลิต ชื่อที่อยู่ของผู้ขายส่ง รหัสสินค้า และจำนวนที่บรรจุ เป็นต้น

สภาวะการแข่งขันกล้วยไม้ตัดดอกในประเทศสหรัฐอเมริกา

ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นตลาดที่มีพื้นที่ใหญ่มหาศาล มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของตลาดอยู่ตลอดเวลา และมีการแข่งขันทางการค้านำเข้าในระดับสูง ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะเข้าสู่ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา จะต้องวิจัยและเฝ้าจับตาติดตามความเปลี่ยนแปลงของตลาดและกลยุทธ์ของคู่แข่งขันทางกาค้าในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะต้องมีความสามารถในระดับสูงที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดและบรรยากาศการแข่งขันในตลาดนำเข้าได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการทำกลยุทธ์ทางการตลาดที่ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วทันสถานการณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าสู่ตลาดประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็นหลักประกันความสำเร็จได้ในระดับหนึ่งการแข่งขัน สำหรับการแข่งขันการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย มีทั้งการแข่งขันในด้านราคากับประเทศผู้ส่งออกอื่นๆ และการแข่งขันกับไม้ตัดดอกชนิดอื่นๆ ที่ใช้ทดแทนกันได้จากหลายๆ ประเทศ โดยประเทศที่เป็นคู่แข่งขันในการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกที่สำคัญของประเทศไทยในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ประเทศคอสตาริกา ที่ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าเป็นอันดับ 2

ประเทศคอสตาริกาตั้งอยู่ทวีปอเมริกากลางบริเวณแถบเส้นศูนย์สูตร ดังนั้นสภาพภูมิอากาศจะมีความใกล้เคียงกับประเทศไทย ทำให้มีการส่งกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกาไปประเทศสหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบในแง่ระยะทางในการขนส่งซึ่งทำให้ค่าระวาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการขนส่งได้เปรียบเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย และลักษณะเด่นของกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกาจะมีกลิ่นหอม ซึ่งจะให้เป็นหัวเชื้อในการผลิตอุตสาหกรรมเครื่องสำอางค์และอาหาร แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยก็มีการพัฒนาพันธุ์กล้วยไม้บางพันธุ์ให้มีกลิ่นหอมได้และได้เปรียบในแง่การยอมรับจากผู้บริโภคชาวอเมริกา และราคาที่จำหน่ายถูกกว่า ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกาได้เปรียบโครงสร้างการส่งออกโดยเน้นในสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ทำให้ในอนาคตคู่แข่งจะเปลี่ยนเป็นประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียแทน ทั้งนี้ ไม้ตัดดอกประเภทอื่นก็นำเข้าจากประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียมากอยู่แล้ว

อุปสรรคการส่งออกที่สำคัญ

1. ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะเพลี้ยไฟ ถ้าประเทศผู้นำเข้า (ประเทศสหรัฐอเมริกา) มีการตรวจพบบ่อยครั้ง การนำเข้าจึงต้องมีการตรวจอย่างละเอียด ซึ่งฉลากสินค้าต้องระบุรายละเอียดต่างๆ เช่น ชื่อกล้วยไม้ ชื่อสกุล ชื่อพันธุ์ แหล่งผลิต ชื่อที่อยู่ของผู้ขายส่ง รหัสสินค้า และจำนวนบรรจุ อาจทำให้กล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเสียความนิยมได้ แนวโน้มในอนาคตอาจมีความเป็นไปได้ที่จะห้ามนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยเนื่องจากปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช

2. ปัญหาเรื่องอัตราค่าระวางสูงและระวางบรรทุกไม่เพียงพอ เนื่องจากสายการบินที่บินไปประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นของสายการบินไทยมีน้อย ดังนั้นจึงต้องอาศัยสายการบินจากต่างประเทศทดแทนซึ่งมีการกำหนดปริมาณที่ขนส่งและอัตราที่สูงกว่าเนื่องจากในแต่ละสายการบินต้องเน้นการทำกำไรให้กับสายนั้นๆ สูงสุด ในขณะที่การบินไทยทางรัฐจะขอให้ช่วยเหลือผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกบ้างโดยในการคิดค่าระวางสินค้าในการขนส่งกล้วยไม้ตัดดอกในราคาพิเศษ และจากการก่อวินาศกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ค่าระวางปรับเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเรียกเก็บค่าประกันภัยที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย

3. สภาพเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา ยังมีความผันผวนและมีแนวโน้มที่จะชะลอตัวลงหรืออาจจะมีการเติบโตที่ไม่สูงมาก ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ผู้บริโภคในตลาดประเทศสหรัฐอเมริกา มีรสนิยมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงต้องมีการปรับปรุงพันธุ์ให้แปลกใหม่เสมอ เพราะพันธุ์ที่สามารถขยายพันธุ์ได้ง่ายจะทำให้ราคากล้วยไม้ตัดดอกชนิดนั้นต่ำลง (กรมวิชาการเกษตร, 2554)

ผลกระทบจากข้อตกลงการค้าโลก

ในศตวรรษหน้าเกษตรกรจะต้องเปลี่ยนรูปแบบการผลิตไม้ดอกไม้ประดับรวมทั้งกล้วยไม้ตัดดอกเป็นรูปแบบอุตสาหกรรม มิฉะนั้นจะไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกซึ่งเป็นการค้าแบบเสรี กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ประเทศสมาชิก GATT หรือ WTO ปฏิบัติตามพันธกรณีภายหลังจากการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัน ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับไม้ดอกไม้ประดับดังนี้

พันธกรณี 1. สำหรับประเทศสมาชิก GATT หรือ WTO ต้องปรับอัตราภาษีศุลกากรที่เรียก เก็บจากสินค้านำเข้าลดลงและปรับเปลี่ยนมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีให้เป็นภาษีศุลกากรแทน ตามพันธกรณีประเทศไทยต้องลดภาษีการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากร้อยละ 60 เหลือร้อยละ 54 สำหรับ รายการอื่นๆ ประเทศไทยนำเข้าไม่มาก อัตราภาษีลดลงจากร้อยละ 60 ให้ลดเหลือร้อยละ 30 ซึ่ง อัตราภาษีที่เก็บจากการนำดอกไม้สดนี้ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อการผลิตกล้วยไม้ตัดดอกภายใน ประเทศของไทย เพราะโดยปกติประเทศไทยนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกน้อยมาก

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาภาษีนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยได้ให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ยกเว้นการเรียกเก็บภาษีนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย

จากพันธกรณีข้อ 1 ผลกระทบที่มีต่อเกษตรกรของประเทศไทยจะมีบ้าง เนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถปิดกั้นการนำเข้าดอกไม้สดจากต่างประเทศได้ เนื่องจากคุณภาพของดอกไม้สดที่นำเข้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่ค่อนข้างดีเพราะในต่างประเทศรูปแบบการผลิตเป็นอุตสาหกรรมที่มีการควบคุมการผลิตภายใต้สภาวะที่กำหนดให้เป็นไปตามความต้องการของพันธุ์พืชชนิดนั้นๆ โดยมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยควบคุมการผลิตที่ได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งฤดูกาล ในส่วนของกล้วยไม้ตัดดอกมีผลกระทบน้อยมากเพราะประเทศไทยนำเข้าน้อย ส่วนใหญ่ที่นำเข้าจะเป็นต้นพันธุ์ที่จะนำมาผสมพันธุ์และขยายพันธุ์มากกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พันธกรณีข้อ 2 สำหรับประเทศสมาชิก GATT หรือ WTO การลดการอุดหนุนภายในที่ทำให้เกิดผลกระทบการบิดเบือนทางการค้าและการลงทุนทุกประเภทร้อยละ 20 ภายในระยะเวลา 6 ปี สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว และลดลงร้อยละ 13 ภายใน 10 ปี สำหับประเทศกำลังพัฒนา

พันธกรณีข้อ 3 สำหรับประเทศสมาชิก GATT หรือ WTO การลดการอุดหนุนการส่งออกลงร้อยละ 36 ภายในระยะเวลา 6 ปี สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว และลดลงร้อยละ 24 ภายใน 10 ปี สำหรับประเทศกำลังพัฒนา

จากพันธกรณีข้อ 2 และข้อ 3 ผลกระทบที่มีต่อเกษตรกรของประเทศไทยใน 2 ข้อนี้มีค่อนข้างน้อยเพราะประเทศไทยภาครัฐไม่ได้ให้การอุดหนุนทั้งการผลิตภายในประเทศและการส่งออกหรือให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ผลิตไม้ดอกไม้ประดับมากนัก เนื่องจากสินค้าไม้ดอกไม้ประดับไม่มีปัญหาด้านราคาและตลาดที่รองรับสินค้าเมื่อเทียบกับสินค้าเกษตรชนิดอื่นๆ เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า ในส่วนประเทศไทยภาครัฐจะช่วยเหลือผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดบ้างโดยการขอความร่วมมือจากการบินไทยในการคิดค่าระวางสินค้าในการขนส่งกล้วยไม้ตัดดอกในราคาพิเศษเท่านั้น

พันธกรณีข้อ 4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบการนำเข้าที่แต่ละประเทศกำหนดไว้เกี่ยวกับมาตรฐานสุขลักษณะอนามัยพืช เพื่อป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืชที่สูงไว้ เพื่อปกป้องเกษตรกรภายในประเทศของแต่ละประเทศเอาไว้ ในส่วนของประเทศไทยยังมีรูปแบบการผลิตเป็นรายย่อยๆ ซึ่งมีเทคนิคการผลิตแบบดั้งเดิมอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะส่งผลให้การควบคุมแมลง โรค และการใช้สารเคมีในการป้องกันโรคและแมลงที่ยังหลงเหลืออยู่ในสินค้าที่ส่งออกทำได้ยาก เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความรู้น้อย อาศัยประสบการณ์เทคนิคจากการถ่ายทอดต่อๆ กันมา จึงทำให้สินค้าที่ส่งออกมักจะมีปัญหาไม่ตรงตามมาตรฐานซึ่งจะเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ด้านภาษีศุลกากร (กรมวิชาการเกษตร, 2554)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่

ประเทศมาเลเซีย

รัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายส่งเสริมการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ เพื่อการส่งออกแข่งขันกับประเทศไทยโดยกำหนดทิศทางที่แน่นอนของการพัฒนาทั้งด้านการผลิต งานวิจัย การเพิ่มพื้นที่ปลูก และการตลาด นอกจากนี้ประเทศมาเลเซียได้เปรียบด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีระบบ สาธารณูปโภคที่ดี รวมทั้งเกษตรกรจะมีความรู้และความสามารถพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ทำ ให้ปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตทั้งการใช้ปุ๋ยและการจัดการอื่นๆ จึงทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

นอกจากนี้รัฐบาลมาเลเซียยังจัดสรรพื้นที่เพื่อการดำเนินการและสายการบินของประเทศมาเลเซียยังสนับสนุนโดยการลดค่าขนส่ง รวมทั้งจัดเที่ยวบินพิเศษในการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น ประเทศมาเลเซียยังใช้คุณภาพและความต้องการของลูกค้ามาเป็นกลยุทธ์ในการบุกตลาดโดยประชาสัมพันธ์ว่ากล้วยไม้ของมาเลเซียมีคุณภาพดี ทำให้ภาพพจน์กล้วยไม้ของประเทศไทยมองดูเป็นสินค้าราคาถูกประกอบกับคุณภาพของกล้วยไม้ลดลงด้วยทำให้ปริมาณความต้องการกล้วยไม้ของประเทศไทยลดลง ส่งผลให้ประเทศมาเลเซียสามารถส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกได้มากขึ้น

ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นคู่แข่งขันกล้วยไม้ตัดดอกที่สำคัญที่สุดโดยส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกในสกุลแมลงปอพันธุ์ต่างๆ ได้แก่ แม็กกีวี เจมส์สตอริไอ คริสติน เนื่องจากภูมิอากาศในประเทศสิงคโปร์เหมาะสมกับกล้วยไม้ตัดดอกสกุลนี้มากกว่าประเทศไทย โดยมีตลาดเป้าหมายที่ประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่ากล้วยไม้เป็นพืชที่ทำรายได้สูงโดยใช้เนื้อที่น้อยกว่าพืชชนิดอื่นๆ เช่น พืชไร่ นอกจากนี้ยังสามารถตรวจพบเชื้อไวรัสในกล้วยไม้ได้อย่างรวดเร็วกว่าประเทศไทย และมีเทคนิค ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อทำให้ได้คุณภาพยอดเยี่ยมเหมือนต้นพันธุ์จึงสามารถผลิตได้จำนวนมาก ทำให้กล้วยไม้ราคาถูกและมีคุณภาพดีกว่ากล้วยไม้ตัดดอกพันธุ์เดียวกันกับประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากนี้สิงคโปร์ยังได้พยายามปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้สกุลหวายภายในประเทศเพื่อการส่งออก แต่ผู้ปลูกกล้วยไม้ชาวสิงคโปร์ยังไม่สามารถทำการแข่งขันในด้านราคาของกล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายกับประเทศไทยได้ ราคากล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายที่ผลิตจากสิงคโปร์จึงมีราคาแพงกว่ากล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายจากประเทศไทย นอกจากนี้ ในปัจจุบันธุรกิจในประเทศญี่ปุ่นเป็นการขายแบบสั่งโดยตรงจากผู้ซื้อในประเทศญี่ปุ่นไปยังผู้จัดจำหน่ายในประเทศสิงคโปร์ได้รับความนิยมมากขึ้นทำให้สามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดของประเทศไทยได้บางส่วน และประเทศสิงคโปร์มีแผนที่จะขยายพื้นที่ปลูกกล้วยไม้ตัดดอกในประเทศ และได้ร่วมลงทุนกับประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียเพราะพื้นที่ในสิงคโปร์สร้างรายได้อย่างอื่นได้มากกว่าการนำมาทำการเกษตร ดังนั้น จึงสนับสนุนให้ไปลงทุนยังประเทศที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมแล้วรวบรวมผลผลิตที่ได้นำกลับมายังประเทศสิงคโปร์เพื่อส่งต่อไปยังประเทศคู่ค้าของสิงคโปร์ หลายประเทศอาจใช้วิธีเดียวกันนี้ แต่ประเทศสิงคโปร์มีความก้าวหน้าได้เร็วกว่าที่อื่น เพราะมีความสามารถด้านการค้าอยู่ก่อนแล้ว สาเหตุที่กล้วยไม้ของประเทศสิงคโปร์เป็นที่นิยมของประเทศญี่ปุ่น คือ คุณภาพคงที่สม่ำเสมอและ แน่นอน มีก้านดอกสด กลีบดอกแข็งแรง มีฟอร์มดอกดี และการบรรจุหีบห่อที่ดีจะช่วยรักษาฟอร์ม และยืดอายุความสดของดอกให้ยาวนานยิ่งขึ้น

ปัญหาทางการตลาดและส่งออก

1. กล้วยไม้ตัดดอกที่ผลิตส่วนใหญ่ คุณภาพไม่ได้มาตรฐานการส่งออก ทำให้จำหน่ายได้ในราคาไม่ดี และทำให้ประเทศผู้นำเข้าลดการนำเข้ากล้วยไม้ของประเทศไทย ส่งผลให้สูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับประเทศคู่แข่ง คือ สิงคโปร์และมาเลเซียที่สามารถผลิตกล้วยไม้ได้คุณภาพดีกว่า มีความสม่ำเสมอ และมีการบรรจุหีบห่อที่ได้มาตรฐาน

2. กล้วยไม้พันธุ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาดน้อยลง ในขณะที่รสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศเริ่มหันไปนำเข้าไม้ตัดดอกชนิดอื่นแทน เช่น กุหลาบ เบญจมาศ และลิลลี่

3. กล้วยไม้ที่ส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ พบว่า มีโรคและแมลง เช่น เพลี้ยไฟติดไปกับกล้วยไม้ตัดดอกทำให้ประเทศคู่ค้า เช่น สหภาพยุโรป เผาทำลายกล้วยไม้จากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สำหรับในประเทศญี่ปุ่น ถ้าหากตรวจพบเจอแมลงจะทำการรมยาให้ใหม่แล้วจึงสามารถนำเข้าไปได้ แต่ทำให้ผู้ส่งออกของประเทศไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยัง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เป็นเหตุให้ประเทศคู่ค้าตรวจสอบกล้วยไม้จากประเทศไทยเข้มงวดมากขึ้นทำให้การส่งออกยุ่งยากมากขึ้น

4. ขาดการพัฒนาด้านการตลาดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศได้

5. พื้นที่ระวางไม่เพียงพอ ในบางช่วงที่มีสินค้าส่งออกทางอากาศมาก และอัตราค่าระวางขนส่งทางอากาศปรับตัวสูงขึ้น ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งขัน เช่น มาเลเซีย เนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียจัดสรรพื้นที่เพื่อการดำเนินการและสายการบินและยังสนับสนุนการส่งออกโดยการลดค่าขนส่ง รวมทั้งจัดเที่ยวบินพิเศษในการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น

6. ขั้นตอนการขนส่งใช้เวลานานและผู้ส่งออกขาห้องเย็นสำหรับพักสินค้าระหว่างการรอขนส่งที่ท่าอากาศยาน ทำให้สินค้าเสื่อมคุณภาพเมื่อถึงปลายทาง

7. ผู้ส่งออกมีการแข่งขันตัดราคากันเอง เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าจะซื้อกล้วยไม้โดยการประมูลราคาที่เสนอขายต่ำสุด ทำให้ผู้ส่งออกจึงเสนอขายในราคาที่ต่ำกว่าผู้ส่งออกรายอื่นเพื่อให้สามารถขายกล้วยไม้ของตนได้ และนอกจากนี้กล้วยไม้จะออกดอกชุกในฤดูฝนและขณะที่ตลาดต่างประเทศจะมีความต้องการน้อยในช่วงนี้ ทำให้สินค้าล้นตลาดผู้ส่งออกจึงต้องเร่งระบายสินค้าของตนให้มากที่สุด ทำให้ราคากล้วยไม้ตัดดอกในช่วงนี้ต่ำต่ำมากกว่าในช่วงอื่น

8. เที่ยวบินมีความล่าช้า หรือเลื่อนเวลา ทำให้สินค้าสูญเสียคุณภาพ

9. ขาดการดำเนินการทางการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้กล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเป็นที่รู้จักในตลาดต่างประเทศ การเจรจาต่อรอง การแสวงหาตลาดใหม่ๆ เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง คือการนำข้อมูลที่ได้มาอธิบายถึงลักษณะการนำเข้าของประเทศคู่ค้า วิถีทางการตลาด ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นของการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกไปประเทศคู่ค้า ในที่นี้คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกา สาธารณรัฐโคลัมเบีย เนเธอร์แลนด์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ แต่ปัจจุบันการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง ส่วนประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกาที่เป็นคู่แข่งสำคัญได้มีการผลิตสินค้าอื่นส่งออกทดแทน ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำเข้าจากประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะเป็นประเทศคู่แข่งสำคัญรายใหม่ของประเทศไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา เนื่องจากประเทศคู่แข่งมีความได้เปรียบในต้นทุนค่าขนส่งด้วยระยะทางที่สั้นกว่าประเทศไทยโดยเปรียบเทียบ และจากการที่ประเทศไทยประสบปัญหาทางการตลาดและการส่งออกในเรื่องอัตราค่าระวางบรรทุกที่สูงและไม่เพียงพอ ต้องพึ่งพิงสายการบินต่างชาติ ซึ่งขั้นตอนการขนส่งที่ใช้เวลานาน และผู้ส่งออกขาดห้องเย็นสำหรับการพักสินค้าระหว่างรอขนส่ง ทำให้ดอกกล้วยไม้เสื่อมคุณภาพหรือคุณภาพไม่ดีดังเดิมเมื่อถึงปลายทาง ปัญหาของผู้ผลิตเองในเรื่องโรคพืชและแมลงศัตรูพืชที่ส่งผลต่อคุณภาพของกล้วยไม้ตัดดอก ทำให้ดอกไม่ได้มาตรฐานและราคาไม่ดี ต่อมาอาจทำให้กล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเสื่อมความนิยม ในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะห้ามนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทย ซึ่งจะสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับประเทศคู่แข่ง ตลาดภายในประเทศขาดการพัฒนาด้านการตลาดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพที่สามารถเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศได้ ที่สำคัญผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมีการแข่งขันตัดราคากันเอง จากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะทำการซื้อกล้วยไม้ตัดดอกโดยวิธีการเปิดประมูลราคาที่เสนอขายต่ำที่สุด ขณะที่กล้วยไม้ตัดดอกจะให้ผลผลิตดีคนละช่วงฤดูกาลกับปริมาณความต้องการของตลาดสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกประสบปัญหาเรื่องราคาผลผลิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ทางสถิติ ทำการวิเคราะห์ผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้แบบจำลองเศรษฐมิติ ซึ่งใช้วิธีการทางสถิติการวิเคราะห์สมการแบบถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) ในรูปแบบกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square) เพื่อนำมาประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

การวิเคราะห์สมการราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 ซึ่งประเทศ ไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา 1 ใน 3 อันดับแรกของมูลค่าการส่งออกกล้วย ไม้ตัดดอกทั้งหมด ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์สมการราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย (FOB) ประกอบด้วย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REER) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของ ประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา (DPI) และสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐ อเมริกา (Dc) (รายละเอียดของข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์แสดงในตารางผนวกที่ 1 – 4)

ผลการวิเคราะห์ผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

การวิจัยใช้รูปแบบสมการถดถอยอย่างง่าย โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย (ตัวแปรตาม) กับปัจจัยที่มีผลกระทบ (ตัวแปรอิสระ) ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา (REER) รายได้ ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศผู้นำเข้า ซึ่งได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (DPI) และสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา (Dc) กำหนดให้ 0 หมายถึง สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 – ไตรมาสที่ 2 ปี 2550 และ 1 หมายถึง สภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ ช่วงไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2550 – ไตรมาสที่ 4 ปี 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลงานวิจัยที่นำเสนอในบทนี้ จะทำการพิจารณาทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์และสถิติ ซึ่งได้อาศัยการพิจารณาจากค่า Adjusted Coefficient of Determination (R^2), ค่า t – statistics, ค่า F – statistic, ค่า Durbin – Watson (D.W.) และพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรจากเครื่องหมาย บวกและลบหน้าค่าสัมประสิทธิ์ สำหรับผลการวิจัยที่ได้ พอสรุปได้ดังนี้

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสของตัวแปรต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2554 สรุปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$\log (FOB_t) = -20.476 + 0.136 \log (REER_t) + 2.319 \log (DPI_t) + 0.003 D_C$

(t – statistic) (-9.078)** (0.468)** (7.162)** (0.097)**

R^2 = 0.8975 $\overline{R^2}$ = 0.8890

D.W. = 2.0143 F – statistic = 105.0705 (Prob. = 0.0000)

N = 40

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95

จากสมการความสัมพันธ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 89.75 (R^2) อีกร้อยละ 10.25 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากการที่นำมาวิเคราะห์ในสมการ เช่น รสนิยม ฤดูกาล เป็นต้น และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (F = 105.0705) ผลการทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเชิงอนุกรมเวลา (Serial Correlation หรือ Autocorrelation) ปรากฏว่าค่า Durbin – Watson มีค่า 2.0143 ซึ่งอยู่ในช่วงที่สามารถบอกได้ว่า ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลาของความคลาดเคลื่อนของสมการ (Autocorrelation) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t – value) ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาปรากฏว่าราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 อธิบายได้ว่า เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ค่าเงินบาทที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงลดลง (ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น) ร้อยละ 1 จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.136 ในทางกลับกันเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงเพิ่มขึ้น (ค่าเงินบาทลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.136 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 ของค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาปรากฏว่า ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กับรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาอธิบายได้ว่า เมื่อรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศ สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศ ไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันคือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.319 และใน ทางกลับกันเมื่อรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงลดลง ร้อยละ 1 จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยน แปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.319 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 ของค่าสัมประสิทธิ์ของสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นปรากฏว่าราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจอธิบายได้ว่า เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาประสบสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจคือช่วงไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2550 – ไตรมาส ที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยสูงขึ้นในสายตาผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกา (D = 1)

สำหรับความยืดหยุ่นของราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา (ค่าเงินบาท) เท่ากับ 0.136 ซึ่งเป็นความยืดหยุ่นน้อย (inelasticity) หมายความว่า เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (ค่าเงินบาท) เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัด ดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทางทิศทางเดียวกัน คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร้อยละ 0.136 นั่นคือ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา เปลี่ยนแปลงไปแล้ว จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐ อเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนที่น้อยกว่าในทิศทางเดียวกัน

สำหรับความยืดหยุ่นของราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่อรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาเท่ากับ 2.319 ซึ่งเป็น ความยืดหยุ่นมาก (elasticity) หมายความว่า เมื่อรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศ สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยัง ประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน คือ ร้อยละ 2.319 ถ้ารายได้ส่วนบุคคล สุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปแล้ว จะทำให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ ตัดดอกของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนที่มากกว่าในทิศทางเดียวกัน

จากการประมาณค่าความแตกต่างของตัวแปรสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ความแตกต่างของช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 - ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2550 ก่อนที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะประสบสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ และช่วงไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2550 - ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 หลังประเทศสหรัฐอเมริกาประสบสภาวการณ์ทาง เศรษฐกิจแล้วนั้นมีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เท่ากับ 0.003

จากการประมาณค่าที่ได้พบว่า ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กับ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา (ค่าเงินบาท) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา และสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดความผันผวนทางการเงินทำให้มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากในการทำธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศจะมีราคาซื้อขายที่มีความเชื่อมโยงกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง เมื่อสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดผันผวนตั้งแต่ไตรมาสที่ 2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี พ.ศ. 2550 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 ส่งผลให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนลงเทียบกับบาท จะทำให้ดัชนีค่าเงินบาทแข็งขึ้นโดยเปรียบเทียบ ก็คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของชาวสหรัฐอเมริกาลดลง ทำให้ความต้องการซื้อกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยลดลง มีผล ต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง มีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาคือเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง (ค่าเงินบาทแข็งขึ้น) จะส่งผลให้ระดับราคากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยในสายตาผู้บริโภค ชาวสหรัฐอเมริกาเพิ่มสูงขึ้น โดยมีผลกระทบจากทางด้านสภาวการณ์ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ของประเทศสหรัฐอเมริกาและรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ส่งผล ผ่านความต้องการซื้อกล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยตามทฤษฎีอุปสงค์ โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ซึ่งผลการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก ของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกเมืองร้อนอันดับแรกของโลก ทั้งยังมีคุณภาพและความต้องการในตลาดต่างประเทศสูง และประเทศไทยบังมีศักยภาพในการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นอันดับหนึ่งในหมวดไม้ดอกไม้ประดับของภาคการเกษตร แหล่งเพาะปลูกกล้วยไม้ที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล นครปฐม เป็นต้น โดยพันธุ์ที่นิยมปลูกมาก ได้แก่ กล้วยไม้สกุล หวาย (ประมาณร้อยละ 80 – 85) นอกจากนั้นเป็นกล้วยไม้ในสกุลอื่น เช่น สกุลแวนด้า สกุลแอส โคแซนด้า เป็นต้น กล้วยไม้ถือเป็นพืชชนิดหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมการส่งออกอย่างจริงจัง นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐอิตาลี ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน แม้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีอุตสาหกรรมไม้ตัดดอกขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศเนเธอร์แลนด์ แต่ความต้องการของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อความต้องการกล้วยไม้ตัดดอกยังมีอยู่มากแต่ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้เต็มกำลังความต้องการ เนื่องจากภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ดังนั้นแล้วประเทศสหรัฐอเมริกาจึงเป็นตลาดส่งออกอันดับสองของประเทศไทยรองจากประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกา สาธารณรัฐโคลัมเบีย เนเธอร์แลนด์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ แต่ปัจจุบันการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง ส่วนประเทศสาธารณรัฐคอสตาริกาที่เป็นคู่แข่งสำคัญได้มีการผลิตสินค้าอื่นส่งออกทดแทน ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำเข้าจากประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบียเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะเป็นประเทศคู่แข่งสำคัญรายใหม่ของประเทศไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา เนื่องจากประเทศคู่แข่งมีความได้เปรียบในต้นทุนค่าขนส่งด้วยระยะทางที่สั้นกว่าประเทศไทยโดยเปรียบเทียบ และจากการที่ประเทศไทยประสบปัญหาทางการตลาดและการส่งออกในเรื่องอัตราค่าระวางบรรทุกที่สูงและไม่เพียงพอ ต้องพึ่งพิงสายการบินต่างชาติ ซึ่งขั้นตอนการขนส่งที่ใช้เวลานาน และผู้ส่งออกขาดห้องเย็นสำหรับการพักสินค้าระหว่างรอขนส่ง ทำให้ดอกกล้วยไม้เสื่อมคุณภาพหรือคุณภาพไม่ดีดังเดิมเมื่อถึงปลายทาง ปัญหาของผู้ผลิตเองใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรื่องโรคพืชและแมลงศัตรูพืชที่ส่งผลต่อคุณภาพของกล้วยไม้ตัดดอก ทำให้ดอกไม่ได้มาตรฐาน และราคาไม่ดี ต่อมาอาจทำให้กล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเสื่อมความนิยม ในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะห้านำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทย ซึ่งจะสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับประเทศคู่แข่ง ตลาดภายในประเทศขาดการพัฒนาด้านการตลาดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพที่สามารถเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศได้ ที่สำคัญผู้ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกมีการแข่งขันตัดราคากันเอง จากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะทำการซื้อกล้วยไม้ตัดดอกโดยวิธีการเปิดประมูล ราคาที่เสนอขายต่ำที่สุด ขณะที่กล้วยไม้ตัดดอกจะให้ผลผลิตดีคนละช่วงฤดูกาลกับปริมาณความ ต้องการของตลาดสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกประสบปัญหาเรื่องราคาผลผลิต

จากผลผลิตกล้วยไม้ตัดดอกทั้งหมดประมาณร้อยละ 45 ของผลผลิตจะส่งออกไปจำหน่าย ต่างประเทศ ส่วนที่เหลือร้อยละ 55 ใช้ภายในประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทตกเกรดหรือไม่ สามารถส่งออกได้ ประเทศผู้นำเข้าแต่ละรายประเทศก็จะมีความต้องการแต่ละชนิดแต่ละสาย พันธุ์แตกต่างกันไปตามรสนิยมของประชากรในแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามกล้วยไม้พันธุ์ใหม่ๆ และคุณภาพดี จะมีราคาสูงกว่ากล้วยไม้สายพันธุ์ที่มีมานาน

จากผลการวิจัยสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาดของกล้วยไม้ตัดดอกภายในประเทศและการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า อุปสรรคและปัญหาของการส่งออกที่สำคัญได้แก่ ปัญหาโรค/แมลงศัตรูพืชและคุณภาพของกล้วยไม้ตัดดอกที่ไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้สูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับประเทศคู่แข่ง อัตราค่าระวางสูง/ระวางบรรทุกไม่เพียงพอและพื้นที่ระวางไม่เพียงพอ รสนิยมของผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงและกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่ออกสู่ตลาดน้อยลง ขาดการพัฒนาด้านการตลาดให้มีมาตรฐานและ มีคุณภาพที่สามารถเชื่อมโยงตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศได้ ผู้ส่งออกมีการแข่งขันตัดราคากันเองเนื่องจากประเทศผู้นำเข้าจะซื้อโดยการประมูลราคาที่เสนอขายต่ำที่สุด และสำคัญที่สุดคือสภาพเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกายังมีความผันผวนและมีแนวโน้มชะลอตัวลง

จากการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดความผันผวนทางการเงินทำให้มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากในการทำธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศจะมีราคาซื้อขายที่มีความเชื่อมโยงกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่แท้จริง เมื่อสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดผันผวนตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2550 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 ส่งผลให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนลงเทียบกับบาท จะทำให้ดัชนีค่าเงินบาทแข็งขึ้นโดยเปรียบเทียบ ก็คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง และรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของชาวสหรัฐอเมริกาลดลง ทำให้ความต้องการซื้อกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยลดลง มีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง มีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐ อเมริกาคือเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง (ค่าเงินบาทแข็งขึ้น) จะส่งผลให้ระดับราคากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยในสายตาผู้บริโภค ชาวสหรัฐอเมริกาเพิ่มสูงขึ้น โดยมีผลกระทบจากทางด้านสภาวการณ์ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ของประเทศสหรัฐอเมริกาและรายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ส่ง ผลผ่านราคาส่งออกของกล้วยไม้ตัดดอกจากประเทศไทยตามทฤษฎีความเสมอภาคของอำนาจซื้อโดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ซึ่งผลการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคา ส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

สำหรับความยืดหยุ่นของราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาต่อสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2550 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2554 คือช่วงที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบสภาวการณ์ ทางเศรษฐกิจหรือเกิดความผันผวนทางวิกฤติการณ์ทางการเงินนั้น จะทำให้เกิดความผันผวนของ อัตราแลกเปลี่ยนทั้งที่เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในนามและอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ส่งผลให้ตัวแปร หุ่นนี้มีผลกระทบต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยจะมีราคาสูงขึ้นในสายตาผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกา

จากการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาคือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (REER) ของ ประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา และสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบ ซึ่งผลการระทบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดังกล่าวต่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 พบว่า ราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย ไปยังประเทศสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REER) ของประเทศไทยเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของ ประเทศสหรัฐอเมริกา (DPI) และสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา (Dc) คือเมื่อ ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ราคาส่งออกกล้วยไม้ ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าประเทศไทยควรมีการปรับปรุงในหลายๆ ด้าน และเพิ่มควรประสิทธิภาพด้านต่างๆ เพื่อรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดที่เป็นผู้นำตลาดไว้และรักษาตลาดส่งออกที่มีให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

1. อัตราค่าระวาง ระวางบรรทุก และพื้นที่ระวางที่ไม่เพียงพอ รัฐบาลควรมีการจัดสรรพื้นที่เพื่อการดำเนินการและสายการบิน ทั้งยังควรสนับสนุนการส่งออกโดยการลดค่าขนส่งและให้มีการจัดเที่ยวบินพิเศษในการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และตลาดส่งออกอื่นๆ เป็นต้น

2. ผู้ส่งออกควรปรับปรุงเรื่องโรค/แมลงศัตรูพืช เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่จะต้องสูญเสียจากการตรวจพบเจอแมลง และลดปัญหาความยุ่งยากในขั้นตอนการนำกล้วยไม้ตัดดอกส่งออก ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ได้ และทำการขยายตลาดส่งออกได้มากยิ่งขึ้น

3. ผู้ส่งออกควรมีการพัฒนาตลาดส่งออกให้เกิดความเชื่อมโยงกับตลาดภายในประเทศ เรียนรู้ลักษณะผลผลิตและสภาพตลาดของประเทศคู่ค้าและประเทศคู่แข่ง เพื่อให้เกิดการปรับตัวได้ทันถ่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ผู้ส่งออกไม่ควรทำการแข่งขันตัดราคากันเองจากการที่ประเทศผู้นำเข้าจะซื้อกล้วยไม้ตัดดอกโดยการประมูลราคาที่เสนอขายต่ำที่สุด แต่ควรหันมารวมกลุ่มกันเพื่อให้เกิดศักยภาพในการต่อรองราคากับประเทศคู่ค้า เป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับตลาดส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยและรักษาระดับราคากล้วยไม้ตัดดอกไว้ได้

5. ผู้ผลิตควรมีการขยายสายพันธุ์ให้มีความหลากหลายเพื่อรักษาความนิยมในกล้วยไม้ตัดดอกในตลาดสหรัฐอเมริกาไว้ เนื่องจากรสนิยมของผู้บริโภคชาวสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

6. สภาพเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นยังมีความผันผวนและมีแนวโน้มที่ยังคงชะลอตัวลงจากผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่เกิดจากความผันผวนทางวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมีผลต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นผู้ส่งออกควรทำการปกป้องความเสี่ยงของความผันผวน ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอก โดยอาจทำการซื้อขายล่วง หน้าเพื่อป้องกันไม่ให้ราคากล้วยไม้ตัดดอกเกิดความผันผวนจากการเกิดปัญหาจากวิกฤตการณ์ทางการเงินที่ส่งผลต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิจัยผลของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยคือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริง (REER) รายได้ส่วนบุคคลสุทธิของประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา และสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ตัวแปรที่ควรนำเข้ามาพิจารณาด้วย เช่น ฤดูกาล ราคาคู่แข่งขัน วิกฤติการณ์น้ำท่วม ของประเทศไทย 2554

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกล้วยไม้ตัดดอกทั้งหมดที่ส่งออก แต่ในการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกจะมีหลากหลายสายพันธุ์ที่ใช้ในการส่งออกซึ่งราคาจะแตกต่างกันไปในแต่ละสายพันธุ์ ดังนั้นควรแยกพิจารณา แต่จากการค้นคว้าทางประเทศไทยไม่ได้แยกกลุ่มไว้ หรืออาจเป็นข้อมูล ที่ไม่ได้เปิดเผยแพร่สู่สาธารณชนหรืออาจเปิดเผยไม่ได้ สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นผู้นำเข้า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้แยกเก็บข้อมูล ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจทำการวิจัยแยกกลุ่มซึ่งจะทำให้การวิจัยมีรายละเอียดของงานเพิ่มขึ้น

3. ประเทศที่น่าสนใจทำการวิจัยเพิ่มเติม เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง จำนวนประชากรที่มีมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก และจากการที่อัตราการขยายตัวของการส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด เพื่อเตรียมความพร้อมการวิจัยทางการตลาดเพื่อจะสามารถทำให้ประเทศไทยรักษาส่วนแบ่งตลาดในประเทศนี้ไว้เป็นประเทศผู้นำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กีรติ เหลืองหิรัญ. 2543. **การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปตลาดร่วมยุโรปที่สำคัญบางประเทศ**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เกษร หอมขจร. 2550. **ทฤษฎีการเงินระหว่างประเทศ** (Online). e-book.ram.edu/e-book/e/EC353/EC353-3.pdf., 8 พฤษภาคม 2555.

กรมการค้าภายใน. 2554. **รายงานการศึกษาเรื่องกล้วยไม้** (Online). www.dit.go.th., 25 เมษายน 2555.

กรมวิชาการเกษตร. 2554. **สถานการณ์การผลิตการตลาดไม้ดอกไม้ประดับ** (Online). www.doa.go.th., 12 เมษายน 2555.

_____. 2549. **ทำธุรกิจส่งออกกล้วยไม้อย่างไรให้ยั่งยืน** (Online). www.doa.go.th., 12 เมษายน 2555.

_____. 2549. **การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับกล้วยไม้ตัดดอก** (Online). www.doa.go.th/gap/orchid.html., 4 กุมภาพันธ์ 2555.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2545. **คู่มือการผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออกกล้วยไม้** (Online). www.ku.ac.th/Agri/orchid., 4 กุมภาพันธ์ 2555.

_____. 2545. **วิธีการและขั้นตอนส่งดอกกล้วยไม้จำหน่ายต่างประเทศ** (Online). www.doae.go.th., 15 มีนาคม 2555.

_____. 2554. **รายงานสถิติการปลูกดอกกล้วยไม้และไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออก** (Online). www.doae.go.th., 15 มีนาคม 2555.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรมศุลกากร. 2545. **ข้อมูลสถิติรายเดือนการค้าระหว่างประเทศของไทย** (Online). www.customs.go.th/ext/Statistic., 4 กุมภาพันธ์ 2555.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2546. **ราคาขายส่งและราคาขายปลีกสินค้าที่สำคัญ ณ ตลาดกรุงเทพฯ** (Online). www.moc.go.th., 12 เมษายน 2555.

_____. 2554. **ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้าโดยความร่วมมือของกรมศุลกากร** (Online). www.moc.go.th., 12 เมษายน 2555.

ครรชิต ธรรมศิริ. 2541. **เทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้** (Online). http://libauto.tsu.ac.th/ulib/dublin.php?ID=13399160542., 12 เมษายน 2555.

เฉลิมวุธ คามาปาน. 2547. **การพยากรณ์ปริมาณส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกของไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกา**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยเชษฐ์ ดิเรกสุนทร. 2543. **การพัฒนาการส่งออกกล้วยไม้ของไทยไปประเทศญี่ปุ่น** (Online). naist.cpe.ku.ac.th/~vasu/orchid/?s=การส่งออกกล้วยไม้., 12 เมษายน 2555.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2554. **อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงรายเดือน** (Online). www.bot.or.th/statistics., 4 กุมภาพันธ์ 2555.

นภาภรณ์ พรหมชนะ. 2532. **การศึกษาระบบตลาดส่งออกดอกกล้วยไม้ไทย** (Online). http://naist.cpe.ku.ac.th/~vasu/orchid/?p=2066., 4 กุมภาพันธ์ 2555.

นราทิพย์ ชุติวงศ์. 2540. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเสริฐ อภิเมธีธำรง. 2535. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์อุปทานในการขนส่งดอกกล้วยไม้ของไทย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2548. **เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศักดิ์สิทธิ์ วัชรารัตน์. 2531. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์เพื่อการส่งออกดอกกล้วยไม้ของไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศูนย์สารสนเทศการค้าระหว่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก. 2554. **สถิตินำเข้าและส่งออกของ ประเทศไทย** (Online). www.moc.go.th., 16 มีนาคม 2555.

สมาคมพืชสวน. 2544. **กล้วยไม้พัฒนาสู่การส่งออก** (Online). www.panmai.com/hsst., 21 ธันวาคม 2554.

สุนทรี โชติวชิรา. 2549. **ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีต่อราคาส่งออกข้าว ยางพาราและกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2554. **การผลิตและการตลาดกล้วยไม้** (Online). www.oae.go.th., 21 ธันวาคม 2554.

_____. 2545. **การผลิตและการตลาด** (Online). www.oae.go.th., 21 ธันวาคม 2554.

เอกลักษณ์ พิเชฐโสภณ, 2551. **การค้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทยในประเทศญี่ปุ่น: มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและความต้องการ** (Online). http://www.orchidcenter.org/research/search/detail.php?or_id=745&PHPSESSID=1165ef87e5fd33d759686bac6da05c85., 15 มีนาคม 2555.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อรนุช ธีระสุขจินดา. 2547. **การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์นำเข้ากล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

International Monetary Fund. 2002. **International Financial Statistic Year Book** (Online). www.imf.org/external/data.htm., 4 February 2012.

U.S. Department of Commerce. 2011. **Disposable Personal Income of USA** (Online). www.commerce.gov., 4 February 2012.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 1 ผลการประมาณการตามแบบจำลอง

Dependent Variable: LOG(FOB)

Method: Least Squares

Date: 03/26/12 Time: 01:23

Sample: 2002:1 2011:4

Included observations: 40

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-20.47610	2.255478	-9.078387	0.0000
LOG(REER)	0.135885	0.290164	0.468304	0.0424
LOG(DPI)	2.319347	0.323848	7.161831	0.0000
DC	0.002766	0.028539	0.096928	0.0233

R-squared	0.897498	Mean dependent var	1.400054
Adjusted R-squared	0.888956	S.D. dependent var	0.150060
S.E. of regression	0.050005	Akaike info criterion	-3.058752
Sum squared resid	0.090018	Schwarz criterion	-2.889864
Log likelihood	65.17504	F-statistic	105.0705
Durbin-Watson stat	2.014265	Prob(F-statistic)	0.000000

ที่มา: จากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรม Eview

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางผนวกที่ 2 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่แท้จริงของประเทศไทย รายไตรมาส ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2554

ปี/ไตรมาส	REER	ปี/ไตรมาส	REER
2545/1	90.69	2550/1	98.93
2545/2	90.56	2550/2	101.18
2545/3	89.38	2550/3	100.97
2545/4	87.24	2550/4	98.93
2546/1	86.53	2551/1	101.05
2546/2	86.53	2551/2	102.8
2546/3	88.38	2551/3	98.4
2546/4	89	2551/4	97.76
2547/1	88.99	2552/1	97.18
2547/2	88.35	2552/2	98.12
2547/3	86.18	2552/3	97.57
2547/4	85.84	2552/4	97.19
2548/1	88.53	2553/1	99.62
2548/2	87.42	2553/2	103.22
2548/3	87.46	2553/3	103.34
2548/4	89.19	2553/4	105.25
2549/1	91.66	2554/1	102.29
2549/2	94.48	2554/2	102.49
2549/3	95.43	2554/3	102.02
2549/4	97.86	2554/4	101.19

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวสรัญญา ใจกล้า
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 17 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์